

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის

ბრძანება №100/04
2013 წლის 28 ოქტომბერი

ქ. თბილისი

კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბანკო სისტემის სტაბილური და მდგრადი ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად, გაკოტრების რისკების შემცირებისათვის კომერციული ბანკების ადეკვატური კაპიტალიზაციის, აგრეთვე, კაპიტალის ადეკვატურობის საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოების მიზნით „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-15 მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტისა და 49-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტისა და მე-3 პუნქტის, „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9, მე-19, და 21-ე მუხლების მოთხოვნათა შესაბამისად, ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

მუხლი 1

დამტკიცდეს კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ დებულება თანდართულ დანართთან ერთად.

მუხლი 2

ეს ბრძანება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს ეროვნული ბანკის
პრეზიდენტი

გიორგი ქადაგიძე

კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ დებულება

თავი I

ზოგადი დებულებები

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. ამ დებულების მიზანია ხელი შეუწყოს კომერციული ბანკების გაკოტრების რისკების შემცირებასა და მთლიანი საბანკო სისტემის ფინანსურ სტაბილურობას. საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა (შემდგომში – ეროვნული ბანკი) უნდა უზრუნველყოს საბანკო სექტორში ეფექტიანი, გამჭვირვალე და კონკურენტუნარიანი გარემოს ფუნქციონირება, მომხმარებელთა და ინვესტორთა უფლებების დაცვა ისე, რომ საფრთხე არ შეექმნას მისი ძირითადი ამოცანის შესრულებას.
2. საბანკო საქმიანობის ზედამხედველობის მთავარი ბერკეტია ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მინიმალური მოთხოვნების დადგენა და მათი შესრულების კონტროლი.
3. ამ დებულებით დგინდება ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მინიმალური მოთხოვნები, რომელთა შესრულება სავალდებულოა საქართველოში მოქმედი ყველა კომერციული ბანკისა და უცხოეთის ბანკების ფილიალებისათვის.
4. ამ დებულებით დადგენილი კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნები ეფუძნება სამ „პილარს“, როგორც ეს განსაზღვრულია საერთაშორისოდ აღიარებული „საბანკო ზედამხედველობის ბაზელის კომიტეტის“ კაპიტალის ადეკვატურობის ჩარჩოში. თუ ამ დებულებაში მოცემული არ არის კონკრეტული საკითხის მარეგულირებელი წესი ან ტერმინის განმარტება, კომერციულმა ბანკმა ეროვნულ ბანკთან შეთანხმებით უნდა იხელმძღვანელოს საბანკო ზედამხედველობის ბაზელის კომიტეტის სტანდარტებითა და ევროპის პარლამენტისა და საბჭოს 2013 წლის 26 ივნისის 575/2013 რეგულაციითა და 2013/36/EU დირექტივით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

ამ დებულებაში გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობები:

- ა) ზოგადი რეზერვი – სამომავლო, მიმდინარე მდგომარეობით დაუდგენელი დანაკარგების დასაფარად

შექმნილი რეზერვი რისკის პოზიციების გარკვეული ჯგუფისათვის, რომელთა მიმართაც დამდგარი დანაკარგის შესახებ ბანკს არ აქვს არანაირი მტკიცებულება. ზოგადი რეზერვი სრულად და თავისუფლად ხელმისაწვდომია, იმ დანაკარგების დასაფარად, რომელიც არ არის მატერიალიზებული და არ მოიცავს ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტი (შემდგომში – ფასს) 9-ის შესაბამისად შექმნილ მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს;

ა¹) მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი – ფასს 9-ის შესაბამისად განმარტებული მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი;

ბ) სხვა სრული შემოსავალი – ფასს-ით განმარტებული სხვა სრული შემოსავალი;

გ) გაუნაწილებელი მოგება – ფასს-ით განმარტებული გაუნაწილებელი მოგება.;

დ) არამატერიალური აქტივები – ფასს-ით განმარტებული არამატერიალური აქტივები;

ე) ძირითადი საშუალებები - ფასს-ით განმარტებული ძირითადი საშუალებები;

ვ) ფულადი ნაკადების ჰეჯირების რეზერვი - ფასს-ით განმარტებული ფულადი ნაკადების ჰეჯირების რეზერვი;

ზ) ფინანსური ინსტიტუტი – „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ფინანსური ინსტიტუტი, „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით განსაზღვრული საფინანსო სექტორის წარმომადგენელი და სალიზინგო კომპანიები, ასევე, ანალოგიური ორგანიზაციები, რომლებიც დაფუძნებული არიან საზღვარგარეთ;

თ) საჯარო დაწესებულება – საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით განსაზღვრული საჯარო დაწესებულება, ასევე ამ დებულების მიზნებისათვის საჯარო დაწესებულებად მიიჩნევა სხვა ქვეყნების ცენტრალური, რეგიონული ან ადგილობრივი მთავრობის დაქვემდებარებაში მყოფი არაკომერციული ადმინისტრაციული ორგანოები ან სტრუქტურები, რომლებიც კომპეტენტური ორგანოების მიერ მიჩნეულია იმავე პასუხისმგებლობების მქონე ერთეულებად, რაც რეგიონულ და ადგილობრივ მთავრობებს აქვთ, ან ცენტრალური მთავრობის კუთვნილებაში მყოფი არაკომერციული იურიდიული პირები, რომელთაც აქვთ პირდაპირი საგარანტიო შეთანხმებები, მათ ასევე შეიძლება მიეკუთვნებოდეს თვითმმართველი ორგანოებიც, რომლებიც რეგულირდება შესაბამისი ქვეყნის კანონმდებლობით;

ი) კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფა – საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ფორმა, რომლის დროსაც საკრედიტო რისკის შემცირება ხდება კომერციული ბანკის უფლებით, მეორე მხარის დეფოლტის ან საკრედიტო რისკთან დაკავშირებული სხვა მოვლენის დადგომის შემთხვევაში, დაიწყოს მეორე მხარის მიმართ გაკოტრების საქმის წარმოება ან ამოიღოს/დაისაკუთროს მისი კონკრეტული აქტივები ან თანხები ან შეამციროს/ჩააწაფლოს მისი რისკის პოზიცია რისკის პოზიციასა და კომერციული ბანკის მიმართ მოთხოვნის თანხებს შორის სხვაობით;

კ) კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფა – საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ფორმა, რომლის დროსაც საკრედიტო რისკის შემცირება ხდება მსესხებლის დეფოლტის ან საკრედიტო რისკთან დაკავშირებული სხვა მოვლენების დადგომის შემთხვევაში, გადახდის ვალდებულების მესამე მხარის მიერ თავის თავზე აღებით;

ლ) ფულთან გათანაბრებული ინსტრუმენტი – კომერციული ბანკის მიერ გამოშვებული სადეპოზიტო სერტიფიკატი ან სხვა ანალოგიური ინსტრუმენტი;

მ) ურთიერთდაკავშირებულ მსესხებელთა ჯგუფი – „კომერციულ ბანკებში რისკის პოზიციების კონცენტრაციისა და მსხვილი რისკების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2019 წლის 21 ნოემბრის N228/04 ბრძანებით განსაზღვრული ურთიერთდაკავშირებულ მსესხებელთა ჯგუფი;

ნ) მონათესავე საწარმო - იურიდიული პირის შვილობილი ან/და კონტროლისადმი დაქვემდებარებული

საწარმო, აგრეთვე მისი მაკონტროლებელი პირები და მათი შვილობილი და კონტროლისადმი დაქვემდებარებული საწარმოები;

ო) საზედამხედველო კონსოლიდირება - რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების კალკულაციაში საწარმოს აქტივების გათვალისწინება, რომელშიც კომერციულ ბანკს განხორციელებული აქვს ინვესტიცია;

პ) რისკის პოზიცია - აქტივი და/ან გარესაბალანსო ელემენტი.;

ჟ) სისტემური მნიშვნელობის კომერციული ბანკი - ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული კომერციული ბანკი, რომლის ფინანსურმა სირთულეებმა ან სხვა პრობლემებმა შესაძლოა, გამოიწვიოს სისტემური რისკი;

რ) სისტემური რისკი - ფინანსური სისტემის სტაბილურობის რისკი, რომელსაც მოჰყვება მნიშვნელოვანი უარყოფითი შედეგები ფინანსური სისტემისა და რეალური ეკონომიკისათვის;

ს) სისტემურობის ბუფერი - ეროვნული ბანკის მიერ სისტემურად მნიშვნელოვანი კომერციული ბანკებისათვის განსაზღვრული კაპიტალის დამატებითი მოთხოვნა;

ტ) რისკის მიხედვით შეწონილი მთლიანი რისკის პოზიციები - საკრედიტო, საბაზრო და საოპერაციო რისკების მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების ჯამი;

უ) კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნა - კაპიტალის კონსერვაციის, კონტრცკლურობის და სისტემურობის ბუფერების მოთხოვნების დაკმაყოფილებისათვის საჭირო ძირითადი პირველადი კაპიტალი;

ფ) გათვითცნობიერებული (გამოცდილი) ინვესტორი - „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით განმარტებული გათვითცნობიერებული (გამოცდილი) ინვესტორი;

ქ) საჯარო ფასიანი ქაღალდები - „ფასიანი ქაღალდების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით განმარტებული საჯარო ფასიანი ქაღალდები;

ღ) ფულადი გასაცემელი - კანონმდებლობით განსაზღვრული უვადო ფულადი გასაცემელი, მათ შორის, სახელმწიფო პენსია, სახელმწიფო კომპენსაცია და სსიპ - სოციალური მომსახურების სააგენტოს მიერ გასაცემი ნებისმიერი სხვა გასაცემელი ეროვნულ ბანკთან შეთანხმებით. ფულად გასაცემელში არ შედის ფულადი სახის სოციალური დახმარება - საარსებო შემწეობა, დევნილთა და ლტოლვილთა შემწეობა.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 13 იანვრის ბრძანება №7/04 - ვებგვერდი, 14.01.2020წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 10 მაისის ბრძანება №57/04 - ვებგვერდი, 11.05.2022 წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

თავი II

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები - საზედამხედველო კაპიტალი (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 3. საზედამხედველო კაპიტალი

1. კომერციული ბანკის კაპიტალის ადეკვატურობა განისაზღვრება მისი საზედამხედველო კაპიტალით. მასში არ უნდა იყოს ჩართული ისეთი ინსტრუმენტები, რომელთა შესახებ შეთანხმება, ხელშეკრულება ან დაპირება ვერ უზრუნველყოფს კომერციული ბანკის სტაბილურობისა და მდგრადობის პრინციპებს.

2. კომერციული ბანკის საზედამხედველო კაპიტალი შედგება შემდეგი ელემენტების ჯამისაგან:

ა) პირველადი კაპიტალი, რომელიც შედგება შემდეგი ელემენტებისაგან:

ა.ა) ძირითადი პირველადი კაპიტალი;

ა.ბ) დამატებითი პირველადი კაპიტალი.

ბ) მეორადი კაპიტალი (სალიკვიდაციო კაპიტალი).

3. პირველადი კაპიტალი შედგება ისეთი ინსტრუმენტებისაგან, რომელთაც შეუძლია ზარალის უპირობოდ მათი წარმოქმნისთანავე დაფარვა ისე, რომ კომერციულმა ბანკმა შეძლოს თავისი

საქმიანობის შეფერხების გარეშე გაგრძელება. პირველადი კაპიტალის ინსტრუმენტები კომერციულ ბანკს უნდა აძლევდეს გადახდების განხორციელებას შესაძლებლობას მხოლოდ საკუთარი შეხედულებისამებრ (მათი გადაუხდელობა არ უნდა იწვევდეს კომერციული ბანკის დეფოლტს) და ზარალის დაფარვისათვის მათი სრულად გამოყენების შესაძლებლობას.

4. მეორადი კაპიტალი არის სალიკვიდაციო კაპიტალი, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ბანკის ზარალის დაფარვა დეპოზიტორებამდე და არაუზრუნველყოფილ კრედიტორებამდე კომერციული ბანკის ლიკვიდაციისას და/ან მნიშვნელოვანი ფინანსური სირთულეების დროს.

მუხლი 4. ძირითადი პირველადი კაპიტალი

1. ძირითადი პირველადი კაპიტალი არის საზედამხედველო კაპიტალის უმთავრესი წყარო და უდრის ძირითადი პირველადი კაპიტალის ელემენტების ჯამს გამოკლებული ძირითადი პირველადი კაპიტალის საზედამხედველო კორექტირებები.

2. ძირითადი პირველადი კაპიტალი შედგება შემდეგი ელემენტების ჯამისგან:

ა) ჩვეულებრივი აქციები, რომლებიც სრულად განაღდებულია და აკმაყოფილებს ამ დებულების XIII თავში მოცემულ კრიტერიუმებს;

ბ) დამატებითი სახსრები, რომლებიც წარმოიქმნება ძირითადი პირველადი კაპიტალის ინსტრუმენტების ემისიით;

გ) აკუმულირებული სხვა სრული შემოსავალი და სხვა რეზერვები;

დ) გაუნაწილებელი მოგება (ზარალი).

მუხლი 5. დამატებითი პირველადი კაპიტალი

1. კომერციული ბანკის დამატებითი პირველადი კაპიტალი უდრის დამატებითი პირველადი კაპიტალის ელემენტების ჯამს გამოკლებული დამატებითი პირველადი კაპიტალის საზედამხედველო კორექტირებები.

2. დამატებითი პირველადი კაპიტალი შედგება შემდეგი ელემენტების ჯამისგან:

ა) ინსტრუმენტები, რომლებიც აკმაყოფილებს ამ დებულების XIII თავში მოცემულ დამატებითი პირველადი კაპიტალის კრიტერიუმებს და არ არის ძირითადი პირველადი კაპიტალის ნაწილი;

ბ) დამატებითი პირველადი კაპიტალის ინსტრუმენტების ემისიით მიღებული დამატებითი სახსრები.

მუხლი 6. მეორადი კაპიტალი

1. მეორადი კაპიტალი არის საზედამხედველო კაპიტალის დამატებითი წყარო და უდრის მეორადი კაპიტალის ელემენტების ჯამს გამოკლებული მეორადი კაპიტალის საზედამხედველო კორექტირებები.

2. მეორადი კაპიტალი შედგება შემდეგი ელემენტების ჯამისგან:

ა) ინსტრუმენტები, რომლებიც აკმაყოფილებს ამ დებულების XIII თავში მოცემულ მეორადი კაპიტალის კრიტერიუმებს და არ არის პირველადი კაპიტალის ნაწილი;

ბ) მეორად კაპიტალში შემავალი ინსტრუმენტების ემისიით მიღებული დამატებითი სახსრები;

გ) ზოგადი რეზერვები, მიტიგაციის ეფექტის გათვალისწინებით საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების მაქსიმუმ 1.25%-ის ოდენობით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 7. საზედამხედველო კორექტირებები

1. კაპიტალის ადეკვატურობის გაანგარიშებისათვის საზედამხედველო კომპონენტებს უნდა გამოაკლდეს ამ მუხლით განსაზღვრული საზედამხედველო კორექტირებები.

2. საზედამხედველო კაპიტალის დათვლისას გათვალისწინებული უნდა იქნას შემდეგი კორექტირებები:

ა) აქტივების გადაფასების დადებითი რეზერვის დაქვითვა უნდა მოხდეს ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან;

ბ) მოგებასა და ზარალში აქტივების არარეალიზებული გადაფასების შედეგად მიღებული აკუმულირებული მოგების ის ნაწილი (იგულისხმება ისტორიულად აკუმულირებული და არა მხოლოდ მიმდინარე წლის მოგება), რომელიც აღემატება მოგებასა და ზარალში არარეალიზებული გადაფასების შედეგად ასახულ აკუმულირებულ ზარალს (იგულისხმება ისტორიულად აკუმულირებული და არა მხოლოდ მიმდინარე წლის ზარალი), უნდა დაიქვითოს ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან. ამ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის კომერციულმა ბანკებმა არ უნდა გაითვალისწინონ მაღალი ლიკვიდურობის მქონე აქტივები, რომლებიც ივაჭრება ლიკვიდურ

ბაზრებზე. ეროვნულ ბანკს შეუძლია მოსთხოვოს კომერციულ ბანკს, კონკრეტული აქტივები არ მიიჩნიოს მაღალი ლიკვიდურობის მქონედ და კაპიტალიდან დაქვითოს მათი გადაფასების შედეგად აკუმულირებული მოგება, რომელიც აღემატება აკუმულირებულ ზარალს;

გ) გუდვილი და სხვა არამატერიალური აქტივები უნდა დაიქვითოს ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან. დაქვითვა უნდა მოხდეს შესაბამის გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებებთან გაქვითვის შემდეგ;

დ) გადავადებული საგადასახადო აქტივები, რომელთა რეალიზება დამოკიდებულია კომერციული ბანკის სამომავლო მომგებიანობაზე უნდა დაიქვითოს ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან. გადავადებული საგადასახადო აქტივი შეიძლება გაიქვითოს მასთან დაკავშირებულ გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებასთან მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ორივე, გადავადებული საგადასახადო აქტივიც და ვალდებულებაც, გადაიხდება ერთსა და იმავე საგადასახადო ორგანოში და გაქვითვა დაშვებულია შესაბამისი საგადასახადო ორგანოს მიერ. დროებითი სხვაობების (მაგ: შესაძლო დანაკარგების რეზერვები) შედეგად წარმოშობილი გადავადებული საგადასახადო აქტივების თანხის დაქვითვა უნდა მოხდეს „ზღვრული დაქვითვის“ მეთოდის გამოყენებით ამ დებულების მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად. ყველა სხვა ასეთი აქტივი, როგორცაა საოპერაციო დანაკარგებთან დაკავშირებული მომავალ პერიოდზე გადატანილი გამოუყენებელი ზარალი ან გამოუყენებელი საგადასახადო კრედიტები, სრულად უნდა დაიქვითოს გადავადებულ საგადასახადო ვალდებულებებთან გაქვითვის შემდეგ, როგორც ეს ზემოთ არის აღწერილი. გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება, რომელიც შეიძლება გაიქვითოს გადავადებულ საგადასახადო აქტივთან, არ უნდა შეიცავდეს თანხას, რომელიც უკვე გაიქვითა გუდვილის და სხვა არამატერიალური აქტივების კორექტირებისას და უნდა გადანაწილდეს გადავადებული საგადასახადო აქტივის სრულად და ზღვრული დაქვითვის პროპორციულად;

ე) ფულადი ნაკადების ჰეჯირების რეზერვის თანხა, რომელიც დაკავშირებულია საბალანსო უწყისის იმ ელემენტების ჰეჯირებასთან, რომლებიც არ არის აღიარებული სამართლიანი ღირებულებით (მათ შორის, დაგეგმილი ფულადი ნაკადები), არ უნდა იქნას გათვალისწინებული ძირითადი პირველადი კაპიტალის დათვლისას (დადებითი თანხა უნდა გამოაკლდეს, ხოლო უარყოფითი თანხა უნდა დაემატოს). ამგვარი მიდგომით, ფულადი ნაკადების ჰეჯირების რეზერვი არ უნდა იქნას აღიარებული პრუდენციული მიზნებისთვის. ელემენტები, რომლებიც იწვევენ ხელოვნურ მერყეობას ძირითად კაპიტალში არ აღიარდება;

ვ) ინვესტიციები საკუთარ აქციებში უნდა დაიქვითოს საზედამხედველო კაპიტალიდან. კომერციული ბანკის პირდაპირ თუ არაპირდაპირ მფლობელობაში არსებული ინვესტიციები საკუთარ ჩვეულებრივ აქციებში მთლიანად დაიქვითება ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან (თუ უკვე არ მოხდა მათი აღიარების შეწყვეტა შესაბამისი ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტებით). გარდა ამისა, ნებისმიერი საკუთარი აქცია, რომელიც კომერციულმა ბანკმა უნდა გამოისყიდოს ხელშეკრულებაში გათვალისწინებული პირობების თანახმად, უნდა დაიქვითოს ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან. დამატებითი პირველადი კაპიტალის დათვლისას უნდა დაიქვითოს კომერციული ბანკის მიერ განხორციელებული ინვესტიციები საკუთარ დამატებით პირველად კაპიტალში და მეორადი კაპიტალის დათვლისას უნდა დაიქვითოს კომერციული ბანკის მიერ განხორციელებული ინვესტიციები საკუთარ მეორად კაპიტალში;

ზ) კომერციული ბანკების, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა და სხვა ფინანსური ინსტიტუტების კაპიტალში ჯვარედინი მფლობელობა (ურთიერთმფლობელობა), რომელიც კაპიტალის ხელოვნურ გაზრდას იწვევს, სრულად დაიქვითება საზედამხედველო კაპიტალიდან. კომერციულმა ბანკებმა უნდა დაქვითონ სხვა ბანკების, სხვა ფინანსური ინსტიტუტებისა და სადაზღვევო ორგანიზაციების კაპიტალში აღნიშნული ტიპის ინვესტიციები „შესაბამისი დაქვითვის მეთოდის“ გამოყენებით. ეს ნიშნავს, რომ დაქვითვა უნდა მოხდეს კაპიტალის იმ კომპონენტიდან, რომლის ნაწილიც ის იქნებოდა ამ წესის შესაბამისად თუ იგი თავად კომერციული ბანკის მიერ იქნებოდა გამოშვებული. ამ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის კაპიტალი წარმოადგენს ამ დებულებით განსაზღვრულ პირველად და მეორად კაპიტალს;

თ) (ამოღებულია - 29.12.2022, №195/04);

ი) ინვესტიციები კომერციული ბანკების, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა და სხვა ფინანსური ინსტიტუტების კაპიტალში, რომლებიც არ ექვემდებარება საზედამხედველო კონსოლიდირებას უნდა დაიქვითოს საზედამხედველო კაპიტალიდან. ამ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის კაპიტალი წარმოადგენს ამ დებულებით განსაზღვრულ პირველად და მეორად კაპიტალს. თუ მოცემული ორგანიზაციის კაპიტალის ინსტრუმენტი, რომელშიც კომერციულ ბანკს აქვს ინვესტიცია განხორციელებული, არ აკმაყოფილებს ამ დებულების XIII თავში განსაზღვრულ ძირითადი პირველადი, დამატებითი პირველადი და მეორადი კაპიტალის კრიტერიუმებს, ამ საზედამხედველო კორექტირების

მიზნებისთვის ინსტრუმენტი უნდა მიეკუთვნოს ჩვეულებრივ აქციებს (ძირითადი პირველადი კაპიტალი), ხოლო თუ ინსტრუმენტი გამოშვებულია კომერციული ბანკის მიერ და არ მიეკუთვნება საზედამხედველო კაპიტალს, იგი არ უნდა დაიქვითოს საზედამხედველო კაპიტალიდან;

კ) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტში განსაზღვრული ინვესტიციები, რომლებიც არ წარმოადგენს ჩვეულებრივ აქციებს, სრულად უნდა დაიქვითოს შესაბამისი დაქვითვის მეთოდის გამოყენებით. შესაბამისი დაქვითვის მეთოდის მიხედვით, დაქვითვა უნდა მოხდეს კაპიტალის იმ კომპონენტიდან, რომლის ნაწილიც ის იქნებოდა ამ წესის შესაბამისად, თუ იგი თავად კომერციული ბანკის მიერ იქნებოდა გამოშვებული. თუ კაპიტალის კონკრეტული კომპონენტიდან დაქვითვის მოთხოვნის შემთხვევაში კომერციულ ბანკს არ აქვს აღნიშნული კომპონენტის საკმარისი ოდენობა, დარჩენილი თანხა უნდა დაიქვითოს მომდევნო (უფრო მაღალი) რანგის კაპიტალიდან;

ლ) აქციების ფლობა და სხვა სახით 10%-ზე მეტი წილის ფლობა კომერციული იურიდიული პირების კაპიტალში დაიქვითება ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან.

3. ჩვეულებრივ აქციებში განხორციელებული ინვესტიციები დაექვემდებარება ზღვრულ მიდგომას (ზღვრული დაქვითვის მეთოდი):

ა) ძირითადი პირველადი კაპიტალის დათვლისას ქვემოთ მოცემული ელემენტები დაექვემდებარება ლიმიტირებულ აღიარებას/ჩათვლას ძირითად პირველადი კაპიტალში სრულად დაქვითვის ნაცვლად. აღიარებას ექვემდებარება თითოეული ელემენტი არაუმეტეს ძირითადი პირველადი კაპიტალის (ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ – „ი“ ქვეპუნქტების ჩათვლით ყველა საზედამხედველო კორექტირების გათვალისწინების შემდეგ) 10%-ის ოდენობით:

ა.ა) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული მნიშვნელოვანი ინვესტიციები არაკონსოლიდირებული კომერციული ბანკების, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა და სხვა ფინანსური ინსტიტუტების ჩვეულებრივ აქციებში, როდესაც კომერციული ბანკი ფლობს მათ მიერ გამოშვებული ჩვეულებრივი აქციების 10%-ზე მეტს და ინვესტიციები კომერციულ ბანკთან მონათესავე არაკონსოლიდირებული კომერციული ბანკების, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა და სხვა ფინანსური ინსტიტუტების ჩვეულებრივ აქციებში;

ა.ბ) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული დროებითი სხვაობების შედეგად წარმოშობილი გადავადებული საგადასახადო აქტივები.

ბ) კომერციულმა ბანკმა ასევე უნდა დაქვითოს ზემოთ ხსენებული ორი ელემენტის ჯამის ის ნაწილი, რომელიც აჭარბებს ძირითადი პირველადი კაპიტალის (დათვლილი ზემოხსენებული ელემენტების დაქვითვამდე, მაგრამ ძირითადი პირველადი კაპიტალის ყველა სხვა დანარჩენი საზედამხედველო კორექტირებების გათვალისწინების შემდეგ) 15%-ს;

გ) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული ინვესტიციები არაკონსოლიდირებული კომერციული ბანკების, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა და სხვა ფინანსური ინსტიტუტების ჩვეულებრივ აქციებში, როდესაც კომერციული ბანკი ფლობს მათ მიერ გამოშვებული ჩვეულებრივი აქციების 10%-ზე ნაკლებს დაექვემდებარება ლიმიტირებულ აღიარებას/ჩათვლას: თუ ინვესტიციები ჯამურად აჭარბებს კომერციული ბანკის ძირითადი პირველადი კაპიტალის 10%-ს (ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ – „თ“ ქვეპუნქტების ჩათვლით ყველა საზედამხედველო კორექტირების გათვალისწინების შემდეგ), ნამეტი თანხა უნდა იქნას დაქვითული. ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან უნდა დაიქვითოს ინვესტიცია, რომელიც აჭარბებს 10%-ს გამრავლებული ძირითადი პირველადი კაპიტალის მთლიან საზედამხედველო კაპიტალში წილზე. დამატებითი პირველადი კაპიტალიდან უნდა დაიქვითოს ინვესტიცია, რომელიც აჭარბებს 10%-ს გამრავლებული დამატებითი პირველადი კაპიტალის მთლიან საზედამხედველო კაპიტალში წილზე. მეორადი კაპიტალიდან უნდა დაიქვითოს ინვესტიცია, რომელიც აჭარბებს 10%-ს გამრავლებული მეორადი კაპიტალის მთლიან საზედამხედველო კაპიტალში წილზე.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

თავი III

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საზედამხედველო კაპიტალის მინიმალური დონე და რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 8. საზედამხედველო კაპიტალის მინიმალური დონე

1. ყველა კომერციული ბანკი ვალდებულია, გააჩნდეს საზედამხედველო კაპიტალის ის ოდენობა, რომელიც ყოველთვის მეტი ან ტოლი იქნება კაპიტალის შემდეგ მინიმალურ მოთხოვნებზე:

ა) ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი – კომერციული ბანკის ძირითადი პირველადი კაპიტალის თანაფარდობა რისკის მიხედვით შეწონილ რისკის პოზიციებთან, უნდა იყოს 4.5%-ზე მეტი ან ტოლი;

- ბ) ირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი – კომერციული ბანკის პირველადი კაპიტალის თანაფარდობა რისკის მიხედვით შეწონილ რისკის პოზიციებთან, უნდა იყოს 6%-ზე მეტი ან ტოლი;
- გ) საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი – კომერციული ბანკის საზედამხედველო კაპიტალის თანაფარდობა რისკის მიხედვით შეწონილ რისკის პოზიციებთან, უნდა იყოს 8%-ზე მეტი ან ტოლი.
2. ძირითადი პირველადი კაპიტალისა და საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტების დათვლისათვის გამოყენებული რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები წარმოადგენს ამ დებულების IV-XI თავებით განსაზღვრული საკრედიტო, საბაზრო და საოპერაციო რისკების მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების ჯამს.
3. ამ მუხლით განსაზღვრული კოეფიციენტების დათვლის მიზნებისათვის კომერციულმა ბანკებმა უნდა ისარგებლონ ფასს-ის საფუძველზე გაანგარიშებული რიცხვებით.
4. (ამოღებულია - 18.12.2017, №175/04).
5. ეროვნულ ბანკს უფლება აქვს შეუზღუდოს კომერციულ ბანკს ფიზიკური პირის მიერ დაფინანსებული ისეთი ინსტრუმენტების გამოშვება ან/და კაპიტალში ჩართვა, რომლებიც ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის წარმოადგენს ვალდებულებას, რათა ასეთი ინსტრუმენტების პორტფელი არ იყოს ზედმეტად გრანულარული.
- საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.*
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 8¹. კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერი

ყველა კომერციული ბანკი ვალდებულია, ამ დებულების მე-8 მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ პილარ 1-ის საზედამხედველო კაპიტალის მინიმალურ მოთხოვნებთან და 25-ე მუხლით განსაზღვრულ პილარ 2-ის კაპიტალის ბუფერებთან ერთად, დამატებით დაიცვას კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერი რისკის მიხედვით შეწონილი მთლიანი რისკის პოზიციების 2.5%-ის ოდენობით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 8². კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერი

1. ამ დებულების მე-8 და 8¹ მუხლებით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან და 25-ე მუხლით განსაზღვრულ პილარ 2-ის კაპიტალის ბუფერებთან ერთად, ეროვნული ბანკი ყველა კომერციული ბანკისათვის ადგენს კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერის დაცვის მოთხოვნას.

2. კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერი დგინდება რისკის მიხედვით შეწონილი მთლიანი რისკის პოზიციების 0%-დან 2.5%-მდე შუალედის ფარგლებში. განსაკუთრებულ შემთხვევებში, რაც უნდა დასტურდებოდეს ამ მუხლის მესამე პუნქტში მოყვანილი გარემოებებით, შესაძლებელია კონტრციკლური კაპიტალის განაკვეთი აღემატებოდეს 2.5%-ს. ბუფერის ცვლილება უნდა მოხდეს 0.25 პროცენტული პუნქტით ან მისი ჯერადით.

3. კონტრციკლური ბუფერის განაკვეთი გადაიხედება ყოველკვარტალურად და მისი დადგენისას გაითვალისწინება ისეთი ფაქტორების ანალიზი, როგორიცაა, სესხების მშპ-სთან ფარდობის და მისი გრძელვადიანი ტრენდიდან გადახრის შესაბამისი ინდიკატორები, საკრედიტო ტენდენციები, ფინანსური სექტორის ციკლური პოზიციის სხვა მაჩასიათებლები, შინამეურნეოებისა და კომპანიების ფინანსური მდგრალობის მაჩვენებლები, ქვეყნის შიდა და საგარეო მაკროფინანსური მდგომარეობის მაჩვენებლები და სხვა.

4. კომერციულმა ბანკებმა კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერის მოთხოვნა უნდა დაიცვან კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერის განაკვეთის ზრდის შემთხვევაში მისი გაზრდიდან 1 წლის ვადაში, ხოლო შემცირების შემთხვევაში – დაუყოვნებლივ. განსაკუთრებულ შემთხვევებში, რაც უნდა დასტურდებოდეს ამ მუხლის მე-3 პუნქტში მოყვანილი გარემოებებით, შესაძლებელია გაზრდილი კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერის ამოქმედების ვადა ნაკლები იყოს 1 წელზე.

5. კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილება გამოქვეყნდება ეროვნული ბანკის ვებგვერდზე, სადაც სულ მცირე წარმოდგენილი უნდა იყოს კონტრციკლური ბუფერის დადგენილი განაკვეთი, მისი ამოქმედების ვადა და მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველი.

მუხლი 8³. სისტემურობის ბუფერი

1. ეროვნული ბანკი განსაზღვრავს სისტემურად მნიშვნელოვან კომერციულ ბანკებს. სისტემურად მნიშვნელოვანი ბანკების განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება ისეთი ფაქტორები, როგორიცაა ბანკის ზომა საბანკო სისტემაში, ურთიერთკავშირი სხვა ბანკებთან, ჩანაცვლებადობა და კომპლექსურობა.

2. სისტემურად მნიშვნელოვანი კომერციული ბანკები ვალდებული არიან ამ დებულების მე-8, 8¹ და 8² მუხლებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებთან და 25-ე მუხლით განსაზღვრულ პილარ 2-ის კაპიტალის ბუფერებთან ერთად, დამატებით დაიცვან სისტემურობის ბუფერი რისკის მიხედვით შეწონილი მთლიანი რისკის პოზიციების ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი განაკვეთის ფარგლებში.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 8⁴. კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნა

1. კომბინირებული ბუფერი, რომელიც წარმოადგენს კონსერვაციის, კონტრცეპტული და სისტემური ბუფერების ჯამს, დაცული უნდა იყოს ძირითადი პირველადი კაპიტალის ელემენტების მეშვეობით.

2. კომერციული ბანკის მიერ კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნის დარღვევის შემთხვევაში, კომერციულ ბანკს ეკრძალება ძირითადი პირველადი კაპიტალის განაწილება, დამატებითი პირველადი კაპიტალის ინსტრუმენტებზე გადახდების განხორციელება, ცვალებადი ანაზღაურების (ბონუსების) გადახდის ვალდებულების შექმნა, და ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული სხვა გადახდების განხორციელება იმ პერიოდისათვის, როდესაც ბანკი ვერ აკმაყოფილებს კომბინირებული ბუფერის დაცვის მოთხოვნას.

3. კომერციული ბანკის მიერ სისტემურობის ბუფერის დარღვევა (კომბინირებული ბუფერის მოცულობის კონსერვაციისა და კონტრცეპტული ბუფერების ჯამურ მოცულობაზე მეტად დარღვევა) კომერციული ბანკის მიმართ 8⁴ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული შეზღუდვების გარდა, ითვალისწინებს კანონმდებლობით დადგენილი უფრო მკაცრი საზედამხედველო ღონისძიებების გატარებას.

4. კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნის დარღვევის შემთხვევაში, კომერციულმა ბანკმა, ბუფერის დარღვევის იდენტიფიცირებისას, აღნიშნულის შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს და ხუთი დღის ვადაში ეროვნულ ბანკს უნდა წარუდგინოს კაპიტალის შევსების გეგმა. ცალკეულ შემთხვევებში, კომერციული ბანკის საქმიანობის მასშტაბებისა და კომპლექსურობის გათვალისწინებით, ეროვნულმა ბანკმა შესაძლოა აღნიშნული ვადა გაახანგრძლივოს 10 დღემდე.

5. კაპიტალის შევსების გეგმა უნდა მოიცავდეს:

ა) ფინანსური მაჩვენებლების შეფასებასა და პროგნოზს;

ბ) კაპიტალის კოეფიციენტების გაზრდის გზებს;

გ) კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნების სრულად დაკმაყოფილებისთვის საჭირო კაპიტალის მოზიდვის გეგმებსა და ვადებს;

დ) დამატებით ინფორმაციას, რომელსაც ეროვნული ბანკი საჭიროდ მიიჩნევს კაპიტალის შევსების გეგმის შესაფასებლად.

6. ეროვნული ბანკი აფასებს ბანკის მიერ წარმოდგენილი კაპიტალის გეგმას და მისაღებად მიიჩნევს მას იმ შემთხვევაში, თუ მისი შეფასებით, გეგმის განხორციელება უზრუნველყოფს კაპიტალის იმგვარად შენარჩუნებას ან ზრდას, რომ კომერციული ბანკი შეძლებს დააკმაყოფილოს კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნა ეროვნული ბანკისათვის მისაღებ გონივრულ პერიოდში.

7. იმ შემთხვევაში, თუ ეროვნული ბანკის შეფასების შედეგად, კაპიტალის გეგმა არ აკმაყოფილებს ამ მუხლის მე-6 პუნქტის მოთხოვნებს, ეროვნული ბანკი უფლებამოსილია:

ა) მოსთხოვოს კომერციულ ბანკს მითითებულ ვადაში კაპიტალის შევსება განსაზღვრულ დონემდე,

რომელიც შესაძლოა აღემატებოდეს ამ დებულებით განსაზღვრულ მინიმალურ მოთხოვნებს;

ბ) გამოიყენოს „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი საზედამხედველო ზომები ან/და სანქცია (ფულადი ჯარიმა).

8. ძირითადი პირველადი კაპიტალის ელემენტების განაწილებამდე, კომერციულმა ბანკმა უნდა შეაფასოს აღნიშნული განაწილების შედეგი მისი კაპიტალის ადეკვატურობის მაჩვენებელზე და უზრუნველყოს მისი განაწილება იმგვარად, რომ არ დაირღვეს კომბინირებული ბუფერის მოთხოვნა.

*საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 27 აპრილის ბრძანება №90/04 - ვებგვერდი, 28.04.2020 წ.*

მუხლი 9. საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები

ამ დებულების მე-8-8³ მუხლების მიზნებისათვის საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების თანხების დასათვლელად კომერციულმა ბანკებმა უნდა გამოიყენონ IV თავში მოცემული სტანდარტიზებული მიდგომა.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

თავი IV

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშება. სტანდარტიზებული მიდგომა (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 10. რისკის პოზიციები

1. რისკის პოზიციის ღირებულება საბალანსო ელემენტებისათვის წარმოადგენს მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალით და ამ დებულების მე-7 მუხლით განსაზღვრული კაპიტალის კორექტირებებით შემცირებულ ძირითად თანხას, შესაბამის დარიცხულ მისაღებ პროცენტებსა და ჯარიმებს და მხარის მიმართ ნებისმიერ სხვა სახის მოთხოვნებს, დებიტორული მოთხოვნების ჩათვლით, ხოლო ამ დებულების XIV თავში ჩამოთვლილი გარესაბალანსო ელემენტების რისკის პოზიციის ღირებულება არის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალით შემცირებული მათი ღირებულების შემდეგი პროცენტი (კრედიტ-კონვერსიის ფაქტორი): თუ მაღალი რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება – 100%, თუ საშუალო რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება – 50%, თუ საშუალო/დაბალი რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება – 20%, თუ დაბალი რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება – 0%. აღნიშნულ გარესაბალანსო ელემენტებს უნდა მიენიჭოთ რისკის კატეგორიები ამ დებულების XIV თავის მიხედვით.

2. სავალუტო ან საპროცენტო განაკვეთის წარმოებული ინსტრუმენტების რისკის პოზიციის ღირებულება, რომელიც ექვემდებარება კონტრაგენტთან დაკავშირებული საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონვას, განისაზღვრება ამ დებულების XVI თავის შესაბამისად.

3. თუ რისკის პოზიცია უზრუნველყოფილია კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფით, მისი ღირებულება შეიძლება შეიცვალოს ამ დებულების V თავის შესაბამისად.

*საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.*

მუხლი 11. რისკის პოზიციის კლასები

1. თითოეული რისკის პოზიცია უნდა მიეკუთვნოს რისკის პოზიციის შემდეგი კლასებიდან ერთ-ერთს:
ა) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიმართ;

ბ) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ;

გ) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები საჯარო დაწესებულებების მიმართ;

დ) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიმართ;

ე) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიმართ;

ვ) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები კომერციული ბანკების მიმართ;

ზ) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები კორპორატიული კლიენტების მიმართ;

თ) უპირობო და პირობითი საცალო მოთხოვნები;

ი) უპირობო და პირობითი მოთხოვნები, რომლებიც უზრუნველყოფილია საცხოვრებელი უძრავი ქონებით;

კ) ვადაგადაცილებული სესხები;

- ლ) მაღალი საზედამხედველო რისკის კატეგორიაში შემავალი ერთეულები;
- მ) მოკლევადიანი მოთხოვნები კორპორატიული კლიენტების მიმართ;
- ნ) მოთხოვნები კოლექტიური ინვესტიციების სახით;
- ო) სხვა ერთეულები.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის „თ“ ქვეპუნქტში მოცემული საცალო კლიენტების მიმართ უპირობო და პირობითი მოთხოვნების კლასისთვის მიკუთვნებისათვის აუცილებელია შემდეგი პირობების დაკმაყოფილება:

- ა) რისკის პოზიცია უნდა იყოს ფიზიკური პირის/პირების ან მცირე/საშუალო ბიზნესის მიმართ;
- ბ) რისკის პოზიცია უნდა მიეკუთვნებოდეს მნიშვნელოვანი რაოდენობის რისკის პოზიციებს, რისკის პოზიცია საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გათვალისწინების გარეშე ერთი მხარის მიმართ არ უნდა აჭარბებდეს საზედამხედველო საცალო პორტფელის 0.2%-ს და ასეთი რისკის პოზიციებს უნდა ჰქონდეთ ისეთი მსგავსი მახასიათებლები, რომლებიც არსებითად ამცირებს გასესხებასთან დაკავშირებულ რისკებს;
- გ) მოვალე მხარის (რომელშიც იგულისხმება ურთიერდაკავშირებულ მსესხებელთა ჯგუფი) მიმართ რისკის პოზიცია საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი უპირობო ან პირობითი მოთხოვნების გამოკლებით, არ უნდა აჭარბებდეს 2,000,000 ლარს. კომერციულმა ბანკებმა უნდა მიიღონ გონივრული ზომები ამ ინფორმაციის მოსაპოვებლად;
- დ) ფასიანი ქაღალდები არ უნდა მიეკუთვნოს საცალო რისკის პოზიციების კლასს.

3. კომერციულმა ბანკებმა უნდა შეიმუშაონ და დანერგონ პოლიტიკები, რომლებიც უზრუნველყოფს ყველა სახის რისკის პოზიციის სათანადოდ და თანმიმდევრულად იდენტიფიკაციასა და კლასიფიკაციას. რისკის პოზიციების კლასიფიკაციის პოლიტიკაში, ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული რისკის პოზიციის კლასის მიკუთვნებისათვის, უმაღლესი პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს მაღალი საზედამხედველო რისკის კატეგორიაში შემავალი ერთეულების კლასს. შემდგომი რიგის პრიორიტეტი ენიჭება ვადაგადაცილებული სესხების კლასს. დარჩენილი რისკის პოზიციებიდან პრიორიტეტი ენიჭება ყველაზე დაბალი რისკის წონის მქონე კლასს. რისკის პოზიცია შეიძლება გაიყოს სხვადასხვა რისკის კლასებად.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 12. რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშება

1. რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დასათვლელად უნდა მოხდეს ყველა რისკის პოზიციისთვის წონის მინიჭება ამ დებულების 32-ე-45-ე მუხლების შესაბამისად, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ხდება მათი საზედამხედველო კაპიტალიდან დაქვითვა. რისკის წონის მინიჭება ხდება რისკის პოზიციის კლასისა და კრედიტის ხარისხის მიხედვით, როგორც ეს განსაზღვრულია ამ დებულების 32-ე-45-ე მუხლებით. კრედიტის ხარისხი შეიძლება დადგინდეს საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტების (შემდგომში – სშგი) საკრედიტო შეფასებაზე დაყრდნობით მე-13-მე-16 მუხლების მოთხოვნების შესაბამისად.
2. პირველ პუნქტში აღნიშნული რისკის წონის მისანიჭებლად რისკის პოზიციის ღირებულება უნდა გამრავლდეს ამ თავის მიხედვით განსაზღვრულ და მითითებულ რისკის წონაზე.
3. უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციის შემთხვევაში მისანიჭებული წონა შეიძლება შეიცვალოს V თავის შესაბამისად, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ხდება მათი საზედამხედველო კაპიტალიდან დაქვითვა.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.
საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 13. რისკის პოზიციისათვის მისანიჭებული რისკის წონის დადგენა

1. მე-12 მუხლის მიხედვით რისკის პოზიციის რისკის წონის დასადგენად შეიძლება გამოყენებული იქნას სშგი-ების საკრედიტო შეფასება მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ აღნიშნული ინსტიტუტი ამ მიზნებისთვის აღიარებულია ეროვნული ბანკის მიერ (შემდგომში – აღიარებული სშგი).

2. მე-13 მუხლის მიზნებისთვის ეროვნული ბანკის მიერ სშგი-ს აღიარება მოხდება იმ შემთხვევაში, თუ მისი შეფასების მეთოდოლოგია აკმაყოფილებს ობიექტურობის, დამოუკიდებლობის, უწყვეტი განხილვისა და გამჭვირვალობის მოთხოვნებს, ხოლო მის მიერ გაკეთებული საკრედიტო შეფასებები აკმაყოფილებს სანდოობისა და გამჭვირვალობის მოთხოვნებს.

3. ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული საკრედიტო შეფასების გარე ინსტიტუტებია:

ა) Fitch;

ბ) Moody's; და

გ) Standard&Poor's.

4. ეროვნული ბანკის მიერ აღიარებული სშგი-ების სია განთავსდება ეროვნული ბანკის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2014 წლის 25 აგვისტოს ბრძანება №81/04 - ვებგვერდი, 25.08.2014წ.

მუხლი 14. საკრედიტო ხარისხის შეფასების ბიჯები და შეფასებების გამოყენება

1. ეროვნული ბანკი განსაზღვრავს ამ დებულების 32-ე – 45-ე მუხლებში მითითებულ საკრედიტო შეფასების თუ რომელ ბიჯს შეესაბამება აღიარებული სშგი-ს საკრედიტო შეფასებები დანართი №2-ის შესაბამისად.

2. კომერციული ბანკის რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლისას გამოყენებული სშგი-ების მიერ გაკეთებული საკრედიტო შეფასება უნდა აკმაყოფილებდეს ამ დებულების 46-ე – 49-ე მუხლებით გასაზღვრულ მოთხოვნებს. საკრედიტო შეფასება არ უნდა ხდებოდეს შერჩევით.

3. კომერციულმა ბანკებმა უნდა გამოიყენონ დაკვეთილი საკრედიტო შეფასებები. ეროვნული ბანკის ნებართვით მათ ასევე შეუძლიათ გამოიყენონ არადაკვეთილი საკრედიტო შეფასებები.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2014 წლის 25 აგვისტოს ბრძანება №81/04 - ვებგვერდი, 25.08.2014წ.

თავი V

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშება. საკრედიტო რისკის მიტიგაცია (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 15. სტანდარტიზებული მიდგომის გამოყენებისას ნებადართული საკრედიტო რისკის მიტიგაცია

1. ამ თავის მიზნებისათვის გამსესხებელი კომერციული ბანკი არის კომერციული ბანკი, რომელიც ფლობს რისკის პოზიციებს მიუხედავად იმისა, აღნიშნული რისკის პოზიციები წარმოქმნილია თუ არა სესხის გაცემიდან.

2. ამ დებულების მე-8-³ მუხლების მიზნებისათვის რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლისას კომერციულ ბანკებს, რომლებიც IV თავის შესაბამისად იყენებენ სტანდარტიზებულ მეთოდს, შეუძლიათ გამოიყენონ ამ თავში აღწერილი საკრედიტო რისკის მიტიგაციის დებულებები.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 16. მოთხოვნები საკრედიტო რისკის მიტიგაციის გამოყენებისათვის

1. გამსესხებელი კომერციული ბანკების მიერ გამოყენებული კრედიტის უზრუნველყოფის მექანიზმები, შესაბამისი ქმედებები და მათთან დაკავშირებული დანერგილი პროცედურები და პოლიტიკები უნდა უზრუნველყოფდეს ისეთ მიტიგაციას, რომელიც არის სავალდებულო ძალის მქონე და ყველა შესაბამის იურისდიქციაში აღსრულებადი.

2. გამსესხებელი კომერციული ბანკი ვალდებულია მიიღოს ყველა სათანადო ზომა, რათა უზრუნველყოს კრედიტის უზრუნველყოფის ეფექტიანობა და მასთან დაკავშირებული რისკების შემცირება.

3. იმისათვის, რომ მოხდეს კრედიტის დაფინანსებულ უზრუნველყოფად აღიარება, გამოყენებული აქტივები უნდა იყოს საკმარისად ლიკვიდური, ხოლო დროის განმავლობაში მათი ღირებულება საკმარისად სტაბილური, რათა რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლისას

ნებადართულ ფარგლებში უზრუნველყოფის აღიარებამ განაპირობოს შესაბამისი რწმუნება საკრედიტო რისკის შემცირების შესახებ. ნებადართული ინსტრუმენტები განისაზღვრება ამ დებულების 51-ე – 53-ე მუხლებით.

4. კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფის შემთხვევაში გამსესხებელ კომერციულ ბანკს უფლება უნდა ჰქონდეს, მოვალის დეფოლტის შემთხვევაში, მოახდინოს უზრუნველყოფაში არსებული აქტივების დროული რეალიზაცია და/ან დასაკუთრება. უზრუნველყოფაში არსებული აქტივის ღირებულებასა და მოვალის საკრედიტო ხარისხს შორის არ უნდა იყოს მნიშვნელოვანი დადებითი კორელაცია.

5. იმისათვის, რომ მოხდეს კრედიტის დაუფინანსებელ უზრუნველყოფად აღიარება, უზრუნველყოფის მიმწოდებელი უნდა იყოს საკმარისად საიმედო, ხოლო უზრუნველყოფის ხელშეკრულება – სავალდებულო ძალის მქონე და შესაბამის იურისდიქციაში აღსრულებადი, რათა რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლისა და ნებადართული რაოდენობით აღიარებისთვის გამოყენებული მეთოდით მიღებული იქნას შესაბამისი რწმუნება კრედიტის უზრუნველყოფის შესახებ. ნებადართული უზრუნველყოფის ხელშეკრულებები და უზრუნველყოფის მიმწოდებლები განისაზღვრება/შემოიფარგლება ამ დებულების 51-ე – 53-ე მუხლებით.

6. კრედიტის უზრუნველყოფად აღიარებისათვის დაკმაყოფილებული უნდა იყოს ამ დებულების 54-ე – 56-ე მუხლებით განსაზღვრული მინიმალური მოთხოვნები.

მუხლი 17. საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გაანგარიშება

1. ამ დებულების მე-16 მუხლის მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების თანხა შეიძლება შეიცვალოს ამ დებულების 57-ე – 59-ე მუხლების შესაბამისად.

2. რისკის პოზიციებიდან, რომლებზეც ვრცელდება საკრედიტო რისკის მიტიგაცია, არ შეიძლება მიღებული იქნას უფრო მაღალი რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიცია, ვიდრე მიიღებოდა ამავე რისკის პოზიციაზე საკრედიტო რისკის მიტიგაციის გარეშე.

3. იმ შემთხვევაში, თუ რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლისას უკვე გათვალისწინებულია კრედიტის უზრუნველყოფა, აღნიშნული აღარ უნდა ჩაითვალოს საკრედიტო რისკის მიტიგაციად მოცემული თავის მიზნებისათვის.

თავი VI

ამოღებულია

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 18. ამოღებულია

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

თავი VII

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საბაზრო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშება (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 19. საბაზრო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები

1. ამ თავის მიზნებისათვის საბაზრო რისკში ჩაითვლება მხოლოდ სავალუტო რისკი.
2. სავალუტო რისკის მიხედვით შეწონვას დაქვემდებარებული რისკის პოზიცია უდრის „კომერციული ბანკების საერთო ღია სავალუტო პოზიციის ლიმიტის დადგენის, გაანგარიშებისა და დაცვის წესით“ განსაზღვრულ კრებსით საერთო ღია სავალუტო პოზიციას.

თავი VIII

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშება (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 20. საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის გაანგარიშების მეთოდები

1. კომერციულ ბანკებს მოეთხოვებათ საოპერაციო რისკებისთვის მინიმალური დონის კაპიტალის ქონა.
2. ეროვნული ბანკი განსაზღვრავს მეთოდს, რომლის გამოყენება შეუძლიათ კომერციულ ბანკებს საოპერაციო რისკისთვის გამოყოფილი კაპიტალის დათვლისათვის.
3. კომერციული ბანკის ზომისა და სირთულიდან გამომდინარე კომერციულმა ბანკმა უნდა შეინარჩუნოს კაპიტალი საოპერაციო რისკისათვის ამ დებულების 21-ე ან 22-ე მუხლის შესაბამისად.
4. საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციები წარმოადგენს საოპერაციო რისკისთვის გამოყოფილი კაპიტალის თანაფარდობას ამ დებულების მე-8 მუხლით განსაზღვრულ საზედამხედველო კაპიტალის მოთხოვნილ დონესთან.
5. საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის გაანგარიშებისათვის ამ დებულების 22-ე მუხლში მოცემული მეთოდის გამოყენების შემთხვევაში კომერციულ ბანკს არ აქვს უფლება ეროვნული ბანკის თანხმობის გარეშე დაუბრუნდეს ან დაიწყოს ამ დებულების 21-ე მუხლში მოცემული მეთოდის გამოყენება.

თავი IX

კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნები. საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების გაანგარიშების მეთოდები (პილარ 1)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 21. ძირითადი ინდიკატორის მეთოდი

ძირითადი ინდიკატორის მეთოდით დათვლილი საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალი არის ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შესაბამისი ინდაკატორის პროცენტული წილი ამ დებულების მე-60 მუხლში მოცემული პარამეტრებისა და კრიტერიუმების შესაბამისად.

მუხლი 22. სტანდარტიზებული მეთოდი

1. საოპერაციო რისკისთვის სტანდარტიზებული მეთოდის გამოყენების შემთხვევაში კომერციულმა ბანკებმა უნდა დაყონ თავიანთი საქმიანობები რამდენიმე ბიზნეს ხაზად ამ დებულების 61-ე მუხლის შესაბამისად.
2. თითოეული ბიზნეს ხაზისათვის კომერციულმა ბანკმა უნდა დათვალოს საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის მოთხოვნები საოპერაციო რისკის მიმართ, როგორც ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული შესაბამისი ინდაკატორების პროცენტი ამ დებულების 61-ე მუხლში.
3. სტანდარტიზებული მეთოდით დათვლილი საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის მოთხოვნები საოპერაციო რისკის მიმართ შედგება თითოეული ბიზნეს ხაზის მიხედვით გაანგარიშებული საჭირო ინდივიდუალური კაპიტალის მოთხოვნების ჯამისგან.
4. სტანდარტიზებული მეთოდის მოთხოვნებისა და საჭირო პარამეტრების აღწერა მოცემულია ამ დებულების 61-ე მუხლში.
5. საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის მოთხოვნების სტანდარტიზებული მეთოდით დათვლისათვის კომერციული ბანკი უნდა აკმაყოფილებდეს ამ დებულების 61-ე მუხლის მოთხოვნებს.

თავი X

კომერციული ბანკების შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცესი (პილარ 2)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 23. მოთხოვნები შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცესზე

1. ამ დებულების მე-8 მუხლით განსაზღვრული საზედამხედველო კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნების შესრულებასთან ერთად, კომერციული ბანკი ვალდებულია დაიცვას კაპიტალის დამატებითი ბუფერის მოთხოვნები იმ რისკებისათვის, რომელსაც არ მოიცავს პილარ 1 (მათ შორის, იმ საბაზრო რისკებისთვის, რომელიც არ შედის პილარ 1-ში, ასევე კონცენტრაციის რისკებისთვის, საპროცენტო, ლიკვიდობის, სტრატეგიული და რეპუტაციის რისკებისთვის და სხვა). აღნიშნული რისკების შეფასების და მათ საპასუხოდ შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის საკმარისი დონის განსაზღვრის მიზნით, კომერციულმა ბანკმა უნდა უზრუნველყოს ძლიერი, ეფექტიანი და ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და პროცესების დანერგვა.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისათვის, კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს ჯანსაღი

მმართველობის სისტემა, რომელიც მოიცავს მკაფიოდ განსაზღვრულ ორგანიზაციულ სტრუქტურას, რაც უზრუნველყოფს პასუხისმგებლობების განსაზღვრას, რისკების ეფექტიანი იდენტიფიცირების, მართვის, მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროცესებს, ადეკვატურ შიდა კონტროლის მექანიზმებს, მათ შორის ჯანსაღ ადმინისტრირებისა და სააღრიცხო პროცედურებს, ეფექტიანი რისკების მართვის შესაბამის საინფორმაციო სისტემებსა და კონტროლებს, ანაზღაურების პოლიტიკა-პროცედურებს.

3. კომერციულ ბანკში დანერგილი შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცესის ფარგლებში, უნდა ხორციელდებოდეს ბანკის მიერ დანერგილი სტრატეგიებისა და პროცესების რეგულარულად გადახედვა, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს მათი ყოვლისმომცველობა და კომერციული ბანკის ტიპთან, საქმიანობის მასშტაბებსა და კომპლექსურობასთან შესაბამისობა.

4. კომერციულმა ბანკებმა მინიმუმ წელიწადში ერთხელ ეროვნული ბანკს უნდა წარუდგინონ შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების პროცესის შედეგები.

5. კომერციულ ბანკებს პილარ 2-ის ფარგლებში შეუძლიათ გამოიყენონ ფასს-ის მიხედვით გაანგარიშებული რიცხვები.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

თავი XI

საზედამხედველო განხილვისა და შეფასების პროცესი და პილარ 2-ის ფარგლებში კაპიტალის მოთხოვნა (პილარ 2)

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 24. საზედამხედველო განხილვისა და შეფასების პროცესის მახასიათებლები

1. ეროვნული ბანკი განიხილავს კომერციული ბანკების მიერ დანერგილი ღონისძიებების, სტრატეგიების, პროცესებისა და მექანიზმების ამ დებულებასთან შესაბამისობასა და შეაფასებს კომერციული ბანკების რისკებს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2014 წლის 27 მარტის №32/04 ბრძანებით დამტკიცებული „კომერციული ბანკების რისკების შეფასების საერთო პროგრამის მოქმედების წესის“ ფარგლებში.

2. (ამოღებულია - 18.12.2017, №175/04).

3. ამ მუხლის პირველ პუნქტში განსაზღვრული განხილვისა და შეფასების პროცესზე დაყრდნობით ეროვნული ბანკი ადგენს, რამდენად უზრუნველყოფს კომერციული ბანკის მიერ განხორციელებული ღონისძიებები, სტრატეგიები, პროცესები და მექანიზმები, ასევე, მფლობელობაში არსებული საზედამხედველო კაპიტალი კომერციული ბანკის რისკების ჯანსაღ მართვასა და ბანკის წინაშე არსებული რისკების სათანადოდ მიტიგაციის შესაძლებლობას.

4. ამ მუხლის პირველ პუნქტში მოცემული განხილვისა და შეფასების პროცესის პერიოდულობასა და ინტენსიურობას ეროვნული ბანკი განსაზღვრავს კომერციული ბანკის ზომის, სისტემური მნიშვნელობის, ტიპის, კომპლექსურობისა და სხვა მნიშვნელოვან მახასიათებლებზე დაყრდნობით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 25. საზედამხედველო ზომები და პილარ 2-ის ბუფერები

1. ამ დებულებით დადგენილი მოთხოვნების დაუკმაყოფილებლობის შემთხვევაში ან ამ დებულების 24-ე მუხლით განსაზღვრული საზედამხედველო განხილვისა და შეფასების პროცესში გამოვლენილ რისკებზე საპასუხოდ, ეროვნული ბანკი კომერციულ ბანკს მოსთხოვს სათანადო ზომების მიღებას. აღნიშნული მიზნებისათვის ეროვნულ ბანკს შეუძლია მიიღოს „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი ზომები, მათ შორის, კომერციულ ბანკს დაავალდებულოს ამ დებულების მე-8 მუხლით განსაზღვრულ მინიმალურ დონეზე მეტი საზედამხედველო კაპიტალის ფლობა პილარ 2-ის ფარგლებში.

2. ეროვნული ბანკი განსაზღვრავს პილარ 2-ის ფარგლებში კაპიტალის ბუფერების განსაზღვრის წესს.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 27 აპრილის ბრძანება №90/04 - ვებგვერდი, 28.04.2020 წ.

თავი XII

კომერციული ბანკების მიერ ინფორმაციის გამჟღავნება (პილარ 3)

მუხლი 26. ინფორმაციის გამჭვირვალობაზე მოთხოვნები

ამ დებულების მიზნებისათვის კომერციულმა ბანკებმა საჯარო უნდა გახადონ „კომერციული ბანკების მიერ პილარ 3-ის ფარგლებში ინფორმაციის გამჟღავნების წესით“ დადგენილი ინფორმაცია.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

თავი XIII კაპიტალის განმარტება

მუხლი 27. ეროვნული ბანკის დასტური

ნებისმიერი ახლად გამოშვებული ინსტრუმენტის საზედამხედველო კაპიტალის დათვლაში ჩართვამდე კომერციულ ბანკს სჭირდება ეროვნული ბანკის დასტური. ეროვნული ბანკი განიხილავს საკითხს კომერციული ბანკის მიერ წარმოდგენილ დოკუმენტებზე დაყრდნობით, რომელიც მკაფიოდ უნდა აღწერდეს ინსტრუმენტის შესაბამისობას ამ თავის შესაბამის მუხლებში მითითებულ კრიტერიუმებთან.

მუხლი 28. ძირითად პირველად კაპიტალში შემავალ ჩვეულებრივ აქციებად კლასიფიკაციის კრიტერიუმები

1. ძირითად პირველად კაპიტალში ჩასართავად კაპიტალის ინსტრუმენტები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ კრიტერიუმებს:

ა) კომერციული ბანკის ლიკვიდაციის შემთხვევაში წარმოადგენს ყველაზე სუბორდინირებულ მოთხოვნას;

ბ) მასზე ვრცელდება მოთხოვნის უფლება ლიკვიდაციის დროს უპირატესი ვალდებულებების დაფარვის შემდეგ დარჩენილ აქტივებზე გამოშვებულ კაპიტალში წილის პროპორციულად;

გ) ძირითადი თანხა არის უვადო და მისი ანაზღაურება არასდროს ხდება, გარდა ლიკვიდაციის შემთხვევისა (გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ხორციელდება ნებაყოფლობით გამოსყიდვა ან სხვა საშუალებით კაპიტალის ნებაყოფლობითი შემცირება საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში);

დ) ინსტრუმენტების გამოშვებისას კომერციული ბანკის რაიმე ქმედება არ ქმნის მოლოდინს, რომ მოხდება გამოშვებული ინსტრუმენტების გამოსყიდვა, დაფარვა ან გაუქმება, ასევე, არც კანონით განსაზღვრული ან სახელშეკრულებო პირობები არ უნდა იძლეოდეს ასეთი მოლოდინის შექმნის საფუძველს;

ე) განაწილება ხდება განაწილებადი ელემენტებიდან (გაუნაწილებელი მოგების ჩათვლით). განაწილების ოდენობა არ არის დამოკიდებული გამოშვების დროს გადახდილ თანხაზე და ხელშეკრულებით დადგენილ ზღვარზე (გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც კომერციული ბანკი ვერ იხდის გასანაწილებელ ოდენობას, რადგან იგი მეტია გასანაწილებელი ელემენტების დონეზე);

ვ) არ არსებობს განაწილების სავალდებულო გარემოებები. შესაბამისად, განაწილებული თანხის გადაუხდელობა არ ითვლება დეფოლტად;

ზ) განაწილება ხდება მხოლოდ ყველა კანონისმიერი და სახელშეკრულებო და უპირატესი კაპიტალის ინსტრუმენტების მიმართ ვალდებულების გადახდის შემდეგ. აღნიშნული ნიშნავს, რომ არ არსებობს პრივილეგირებული განაწილების ვალდებულება, მათ შორის, კაპიტალის იმ ელემენტების მიმართ, რომლებიც კლასიფიცირებულია, როგორც ყველაზე მაღალი ხარისხის კაპიტალი;

თ) არის კაპიტალი, რომელიც პირველ რიგში და პროპორციულად უდიდესი წილით ფარავს ზარალს. ყველაზე მაღალი ხარისხის კაპიტალის ელემენტებს შორის თითოეული ინსტრუმენტი მიმდინარე დანაკარგებს ფარავს ფუნქციონირებადი საწარმოს პრინციპის მიხედვით პროპორციულად და ერთდროულად;

ი) საბალანსო უწყისით გადახდისუუნაროდ აღიარების მიზნებისათვის განაღდებული თანხა ითვლება სააქციო კაპიტალად და არა ვალდებულებად;

კ) განაღდებული თანხა ითვლება კაპიტალად შესაბამისი ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტით;

ლ) ინსტრუმენტი არის პირდაპირი გზით გამოშვებული და განაღდებული და პირდაპირი თუ არაპირდაპირი გზით მის შესყიდვას კომერციული ბანკი არ აფინანსებს;

მ) განაღდებული თანხა არ არის უზრუნველყოფილი და მასზე არ ვრცელდება ინსტრუმენტის გამომშვების ან მასთან დაკავშირებული პირის მიერ გაცემული გარანტია, ასევე, მასზე არ ვრცელდება რაიმე სახის იურიდიული ან ეკონომიკური პირობები, რომელიც აღნიშნულ მოთხოვნას უპირატესობას ანიჭებს;

ნ) მისი გამოშვება ხდება მხოლოდ კომერციული ბანკის აქციონერების თანხმობით, ხოლო თუ ეს ნებადართულია კომერციული ბანკების შესახებ კანონითა და მეწარმეთა შესახებ კანონით, სამეთვალყურეო საბჭოს ან აქციონერების თანხმობით სხვა უფლებამოსილი პირების თანხმობით;

ო) ის გარკვევით და ცალკე აისახება კომერციული ბანკის საბალანსო უწყისში.

მუხლი 29. დამატებით პირველად კაპიტალად კლასიფიკაციის კრიტერიუმები

1. დამატებით პირველად კაპიტალად კლასიფიკაციისათვის კაპიტალის ინსტრუმენტები უნდა აკმაყოფილებდნენ შემდეგ კრიტერიუმებს:

ა) არის გამოშვებული და განაღდებული;

ბ) სუბორდინირებულია დეპოზიტორების, არაუზრუნველყოფილი კრედიტორებისა და კომერციული ბანკის სუბორდინირებული ვალის მიმართ;

გ) არ არის უზრუნველყოფილი და მასზე არ ვრცელდება ინსტრუმენტის გამომშვების ან მასთან დაკავშირებული პირის მიერ გაცემული გარანტია. ასევე, მასზე არ ვრცელდება რაიმე სახის იურიდიული ან ეკონომიკური პირობები, რომლებიც აღნიშნულ მოთხოვნას უპირატესობას ანიჭებს კომერციული ბანკის კრედიტორებთან მიმართებაში;

დ) არის უვადო, საპროცენტო განაკვეთი არ იზრდება და არ არსებობს სხვა რაიმე მოტივაცია დაფარვისათვის;

ე) ის შეიძლება გამოთხოვილი იქნას ინსტრუმენტის გამომშვების მიერ გამოშვებიდან მხოლოდ მინიმუმ ხუთი წლის შემდეგ;

ე.ა) გამოთხოვის უფლების გამოყენებისათვის კომერციულმა ბანკმა უნდა მიიღოს წინასწარი თანხმობა ეროვნული ბანკისაგან;

ე.ბ) კომერციულმა ბანკმა არ უნდა შექმნას გამოთხოვის უფლების გამოყენების მოლოდინი;

ე.გ) კომერციულმა ბანკმა არ უნდა გამოიყენოს გამოთხოვის უფლება გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გამოთხოვილი ინსტრუმენტის ჩანაცვლება ხდება იგივე ან უკეთესი ხარისხის კაპიტალით და აღნიშნული კაპიტალის ჩანაცვლება ხდება ისეთი პირობებით, რომელიც შეესაბამება კომერციული ბანკის შემოსავლის მასშტაბებს, ან კომერციულ ბანკს შეუძლია დემონსტრირება, რომ თანხის გამოთხოვის უფლების გამოყენების შემთხვევაში, კომერციული ბანკის კაპიტალი საკმარისად აღემატება მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნებს.

ვ) ძირითადი თანხის (მაგ: გამოსყიდვის ან დაფარვის გზით) გადახდისათვის საჭირო უნდა იყოს ეროვნული ბანკის წინასწარი თანხმობა, ამასთან, კომერციულმა ბანკმა არ უნდა ჩათვალოს ან შექმნას ბაზარზე ეროვნული ბანკისგან თანხმობის მიღების მოლოდინი;

ზ) დივიდენდის/კუპონის გადახდის შეჩერების უფლებამოსილება:

ზ.ა) კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს თანხის განაწილების/გადახდის შეჩერების სრული უფლებამოსილება;

ზ.ბ) ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ზ.ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული გადახდის შეჩერება არ უნდა იყოს დეფოლტის გამომწვევი მიზეზი;

ზ.გ) კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს სრული წვდომა შეჩერებულ გადახდებზე, რათა დაფაროს სხვა დავალიანება მისი დაფარვის ვადის დადგომისას;

ზ.დ) განაწილების/გადახდების შეჩერებამ კომერციულ ბანკს არ უნდა შეუქმნას შეზღუდვები, გარდა ჩვეულებრივი აქციების მფლობელი აქციონერებისათვის გადასახდელ წილთან მიმართებაში.

თ) დივიდენდები/კუპონები გადახდილი უნდა იქნას განაწილებადი ელემენტებიდან;

ი) ინსტრუმენტზე დივიდენდის გაცემა არ უნდა იყოს კომერციული ბანკის საკრედიტო მდგომარეობაზე დამოკიდებული, რაც გამოიწვევს დივიდენდის/კუპონის ცვლილებას კომერციული ბანკის საკრედიტო მდგომარეობის/რეიტინგის მიხედვით;

კ) კომერციული ბანკის გადახდისუუნარობის განსაზღვრისას, თუკი აღნიშნული ითვალისწინებს ვალდებულებების აქტივებზე მეტობის შეფასებას, ინსტრუმენტი არ იქნება ვალდებულებების ნაწილი;

ლ) ინსტრუმენტს, რომელიც ბუღალტრული მიზნებისთვის კლასიფიცირდება ვალდებულებად, უნდა შეეძლოს ზარალის დაფარვა წინასწარ განსაზღვრულ ამოქმედების მომენტში ჩვეულებრივ აქციებში კონვერტაციის ან ჩამოწერის მექანიზმით, რომლის საშუალებითაც ზარალს ფარავს მოცემული ინსტრუმენტი. ჩამოწერას ექნება შემდეგი ეფექტები:

ლ.ა) ინსტრუმენტის მფლობელის მოთხოვნის შემცირება ლიკვიდაციის დროს;

ლ.ბ) გამოთხოვის უფლების გამოყენების დროს გადასახდელი თანხის შემცირება;

ლ.გ) ინსტრუმენტის მფლობელის მიმართ კუპონის/დივიდენდის გადახდის ნაწილობრივ ან მთლიანად შემცირება.

მ) კომერციულ ბანკს ან მასთან დაკავშირებულ პირს, რომელზეც კომერციულ ბანკს აქვს კონტოლი ან მნიშვნელოვანი ზეგავლენა, არ აქვს შესყიდული მოცემული ინსტრუმენტი, ასევე, პირდაპირ თუ არაპირდაპირ, კომერციულ ბანკს არ აქვს დაფინანსებული ინსტრუმენტის ყიდვის ოპერაცია;

ნ) ინსტრუმენტს არ უნდა ჰქონდეს ისეთი თვისებები, რომლებიც ხელს შეუშლის რეკაპიტალიზაციას, როგორიცაა მაგალითად, განსაზღვრულ დროში ახალი ინსტრუმენტის ყოფრო დაბალ ფასად

გამომწვევის შემთხვევაში ინვესტორის ანაზღაურების ვალდებულებები;

ო) ფიზიკური პირის მიერ დაფინანსებული ინსტრუმენტები, რომლებიც ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის წარმოადგენს ვალდებულებას, გარდა საჯარო ფასიანი ქაღალდებისა, საზედამხედველო კაპიტალში უნდა ჩაირთოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ინსტრუმენტის დაფინანსების ნომინალური მინიმალური სახელშეკრულებო თანხაა (ფასიანი ქაღალდის შემთხვევაში მისი მინიმალური ნომინალური ღირებულება) 1 000 000 ლარი. საჯარო ფასიანი ქაღალდები საზედამხედველო კაპიტალში უნდა ჩაირთოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს ინსტრუმენტი დაფინანსებულია გათვითცნობიერებული (გამოცდილი) ინვესტორის მიერ და ინსტრუმენტის მინიმალური ნომინალური ღირებულება ან ასეთი ინსტრუმენტის ყოველი შესყიდვის გარიგების მინიმალური თანხა ერთ ინვესტორზე 100 000 ლარს აღემატება.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 13 იანვრის ბრძანება №7/04 - ვებგვერდი, 14.01.2020წ.

მუხლი 30. მეორად კაპიტალად კლასიფიკაციის კრიტერიუმები

1. მეორად კაპიტალად კლასიფიცირებისათვის კაპიტალის ინსტრუმენტები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ კრიტერიუმებს:

ა) არის გამოწვევებული და განაღდებული;

ბ) სუბორდინირებულია დეპოზიტორებისა და არაუზრუნველყოფილი კრედიტორების მიმართ;

გ) არ არის უზრუნველყოფილი და მასზე არ ვრცელდება ინსტრუმენტის გამომწვევის ან მასთან დაკავშირებული პირის მიერ გაცემული გარანტია. ასევე, მასზე არ ვრცელდება რაიმე სახის იურიდიული ან ეკონომიკური პირობები, რომლებიც აღნიშნულ მოთხოვნას უპირატესობას ანიჭებს კომერციული ბანკის არაუზრუნველყოფილ კრედიტორებთან მიმართებაში;

დ) დაფარვის ვადა:

დ.ა) თავდაპირველი ვადიანობა უნდა იყოს მინიმუმ ხუთი წელი;

დ.ბ) დაფარვის ვადამდე დარჩენილი 5 წლიანი პერიოდის განმავლობაში მისი აღიარება საზედამხედველო კაპიტალში უნდა მოხდეს ამორტიზებული ღირებულებით წრფივად;

დ.გ) საპროცენტო განაკვეთი არ იზრდება და არ არსებობს წინასწარ დაფარვის სხვა წამახალისებელი მოტივაცია.

ე) შეიძლება გამოთხოვილ იქნას გამომწვევის მიერ მინიმუმ ხუთი წლის შემდეგ:

ე.ა) გამოთხოვის უფლების გამოყენებისათვის კომერციულმა ბანკმა უნდა მიიღოს წინასწარი თანხმობა ეროვნული ბანკისაგან;

ე.ბ) კომერციულმა ბანკმა არ უნდა შექმნას გამოთხოვის უფლების გამოყენების მოლოდინი;

ე.გ) კომერციულმა ბანკმა არ უნდა გამოიყენოს გამოთხოვის უფლება გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გამოთხოვილი ინსტრუმენტის ჩანაცვლება ხდება იგივე ან უკეთესი ხარისხის კაპიტალით და აღნიშნული კაპიტალის ჩანაცვლება ხდება ისეთი პირობებით, რომელიც შეესაბამება კომერციული ბანკის შემოსავლის მასშტაბებს ან კომერციულ ბანკს შეუძლია დემონსტრირება, რომ თანხის გამოთხოვის უფლების გამოყენების შემთხვევაში კომერციული ბანკის კაპიტალი საკმარისად აღემატება მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნებს;

ვ) ინვესტორს არ აქვს მომავალი გადახდების (კუპონი ან ძირი თანხა) დაჩქარების უფლება, გაკოტრებისა და ლიკვიდაციის შემთხვევების გარდა;

ზ) ინსტრუმენტზე დივიდენდის გაცემა არ უნდა იყოს კომერციული ბანკის საკრედიტო მდგომარეობაზე დამოკიდებული, რაც გამოიწვევს დივიდენდის/კუპონის ცვლილებას კომერციული ბანკის საკრედიტო მდგომარეობის/რეიტინგის მიხედვით;

თ) კომერციულ ბანკს ან მასთან დაკავშირებულ პირს, რომელზეც კომერციულ ბანკს აქვს კონტოლი ან მნიშვნელოვანი ზეგავლენა, არ უნდა ჰქონდეს შესყიდული მოცემული ინსტრუმენტი, ასევე, პირდაპირ თუ არაპირდაპირ, კომერციულ ბანკს არ უნდა ჰქონდეს დაფინანსებული ინსტრუმენტის ყიდვის ოპერაცია;

ი) ფიზიკური პირის მიერ დაფინანსებული ინსტრუმენტები, რომლებიც ბუღალტრული აღრიცხვის

მიზნებისათვის წარმოადგენს ვალდებულებას, გარდა საჯარო ფასიანი ქაღალდებისა, საზედამხედველო კაპიტალში უნდა ჩაირთოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ინსტრუმენტის დაფინანსების ნომინალური მინიმალური სახელშეკრულებო თანხა (ფასიანი ქაღალდის შემთხვევაში მისი მინიმალური ნომინალური ღირებულება) 1 000 000 ლარი. საჯარო ფასიანი ქაღალდები საზედამხედველო კაპიტალში უნდა ჩაირთოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს ინსტრუმენტი დაფინანსებულია გათვითცნობიერებული (გამოცდილი) ინვესტორის მიერ და ინსტრუმენტის მინიმალური ნომინალური ღირებულება ან ასეთი ინსტრუმენტის ყოველი შესყიდვის გარიგების მინიმალური თანხა ერთ ინვესტორზე 100 000 ლარს აღემატება.

2. თუ ინსტრუმენტი დაყოფილია ტრანშებად, ზემოთმოცემული პირობები უნდა დააკმაყოფილოს თითოეულმა მათგანმა ცალ-ცალკე.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 13 იანვრის ბრძანება №7/04 - ვებგვერდი, 14.01.2020წ.

თავი XIV

გარესაბალანსო ელემენტების კლასიფიკაცია

მუხლი 31. გარესაბალანსო ელემენტების კლასიფიკაცია

1. მაღალი რისკის (როცა ინსტრუმენტი არის კრედიტის პირდაპირი შემცვლელი და საკრედიტო რისკი ტოლფასია იგივე მხარის მიმართ საბალანსო რისკის პოზიციის საკრედიტო რისკისა და როცა კომერციულ ბანკს საკრედიტო რისკი აქვს მთლიან ნომინალურ ღირებულებაზე) კატეგორიას მიეკუთვნება შემდეგი გარესაბალანსო ელემენტები:

ა) კრედიტის მახასიათებლების მქონე გარანტიები;

ბ) საკრედიტო დერივატივები;

გ) აქცეპტები;

დ) ინდოსამენტები ჩეკებზე, რომლებზეც მითითებული არ არის სხვა კომერციული ბანკის დასახელება;

ე) ტრანზაქციები რეგრესის უფლებით;

ვ) კრედიტის მახასიათებლების მქონე შეუქცევადი სთენდბაი აკრედიტივები;

ზ) ფორვარდული ნასყიდობის ხელშეკრულებით შეძენილი აქტივები;

თ) ნაწილობრივ განაღდებული აქციებისა და ფასიანი ქაღალდების გადაუხდელი ნაწილი;

ი) აქტივების გაყიდვისა და გამოსყიდვის ხელშეკრულებები;

კ) სხვა მაღალი რისკის მქონე გარესაბალანსო ელემენტები, მათ შორის, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი.

2. საშუალო რისკის (როცა ინსტრუმენტი ხასიათდება მნიშვნელოვანი საკრედიტო რისკით, მაგრამ გარკვეული გარემოებები, როგორიცაა სხვა ტრანზაქციების განხორციელებაზე დამოკიდებულება და სხვა, გვაძლევს მაღალ რისკზე ნაკლებ რისკს) კატეგორიას მიეკუთვნება შემდეგი გარესაბალანსო ელემენტები:

ა) გაცემული და დამტკიცებული დოკუმენტური აკრედიტივები;

ბ) გარანტიები (შეპირებები) და ზარალის კომპენსაცია (ტენდერზე დამოკიდებული, შედეგებზე დამოკიდებული) და კრედიტის შემცვლელთა მახასიათებლების არმქონე გარანტიები;

გ) კრედიტის შემცვლელთა მახასიათებლების არმქონე შეუქცევადი სთენდბაი აკრედიტივები;

დ) ერთ წელზე მეტი თავდაპირველი ვადიანობის მქონე აუთვისებელი საკრედიტო ინსტრუმენტები (ხელშეკრულებები სესხის გაცემაზე, ფასიანი ქაღალდების შესყიდვაზე, გარანტიებისა და აქცეპტების გაცემაზე, საკრედიტო ბარათები და ოვერდრაფტები).

ე) სხვა საშუალო რისკის გარესაბალანსო ელემენტები, მათ შორის, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი.

3. საშუალო/დაბალი რისკის (როცა უზრუნველყოფის ან/და თვითვლიკვიდირების შესაძლებლობის ან ნაკლები თავდაპირველი ვადიანობის პირობა გვაძლევს საშუალოზე დაბალ საკრედიტო რისკს) კატეგორიას მიეკუთვნება შემდეგი გარესაბალანსო ელემენტები:

ა) დოკუმენტური აკრედიტივები, რომელთა უზრუნველყოფას წარმოადგენს გადასაზიდი საქონელი და სხვა თვითვლიკვიდირებადი ტრანზაქციები;

ბ) ერთი და ერთ წელზე ნაკლები თავდაპირველი ვადიანობის მქონე აუთვისებელი საკრედიტო ინსტრუმენტები (ხელშეკრულებები სესხის გაცემაზე, ფასიანი ქაღალდების შესყიდვაზე, გარანტიებისა და აქცეპტების გაცემაზე), რომელთა ნებისმიერ დროს უპირობოდ გაუქმება შეტყობინების გარეშე შეუძლებელია ან რომლებიც მსესხებლის საკრედიტო მდგომარეობის გაუარესების შემთხვევაში რეალურად ვერ უზრუნველყოფს მისი ავტომატური გაუქმების შესაძლებლობას;

გ) სხვა საშუალო/დაბალი რისკის გარესაბალანსო ელემენტები, მათ შორის, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი.

4. დაბალი რისკის (როცა შესაძლებელია საკრედიტო რისკის უგულებელყოფა, რადგან სხვადასხვა გარემოებიდან გამომდინარე ის ძალიან შემცირებულია) კატეგორიას მიეკუთვნება შემდეგი გარესაბალანსო ელემენტები:

ა) აუთვისებელი საკრედიტო ინსტრუმენტები (ხელშეკრულებები სესხის გაცემაზე, ფასიანი ქაღალდების შესყიდვაზე, გარანტიებისა და აქცეპტების გაცემაზე), რომლებიც შეიძლება უპირობოდ გაუქმდეს ნებისმიერ დროს შეტყობინების გარეშე ან/და რომლებიც მსესხებლის საკრედიტო მდგომარეობის გაუარესების შემთხვევაში რეალურად უზრუნველყოფს მისი ავტომატურად გაუქმების შესაძლებლობას. საცალო საკრედიტო ხაზები შეიძლება ჩაითვალოს უპირობოდ გაუქმების შესაძლებლობის მქონედ თუ ხელშეკრულების სრულად გაუქმების უფლების პირობის ხელშეკრულებაში ჩადება ნებადართულია მომხმარებელთა დაცვისა და სხვა შესაბამისი კანონმდებლობით;

ბ) სხვა დაბალი რისკის გარესაბალანსო ელემენტები, მათ შორის, ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

თავი XV

სტანდარტიზებული მიდგომა. რისკის წონები და სშგი-ის საკრედიტო შეფასების გამოყენება
მუხლი 32. რისკის პოზიციები ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიმართ

1. ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, რისკის პოზიციები ცენტრალური მთავრობების და ცენტრალური ბანკების მიმართ უნდა შეიწონოს 100%-ით.

2. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრული პირობის გათვალისწინებით, იმ ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიმართ რისკის პოზიციებს, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასებები, უნდა მიენიჭოს რისკის წონები ამ დებულების N1 დანართის პირველი ცხრილის შესაბამისად სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექვსბიჯიან შკალაში პოზიციის მიხედვით.

3. ეროვნული ბანკის და საქართველოს მთავრობის მიმართ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული და განთავსებული რისკის პოზიციები უნდა შეიწონოს 0%-ით.

მუხლი 33. რისკის პოზიციები რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების

მიმართ

1. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, რისკის პოზიციები რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ უნდა შეიწონოს ამ დებულების N1 დანართის მე-2 ცხრილის შესაბამისად სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექსპედიციის შკალაში პოზიციის მიხედვით. რეიტინგის არმქონე რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ რისკის პოზიციები უნდა შეიწონოს 100% რისკის წონით.

2. რისკის პოზიციები რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ უნდა შეიწონოს ისევე, როგორც რისკის პოზიციები ცენტრალური მთავრობების მიმართ თუ ასეთი რისკის პოზიციების რისკებს შორის არ არსებობს განსხვავება პირველი მათგანის (რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების) მიერ შემოსავლების მიღების სპეციფიური შესაძლებლობიდან გამომდინარე და ისეთი ინსტიტუციონალური გარიგებების არსებობიდან გამომდინარე, რაც ამცირებს დეფოლტის რისკს. ეროვნული ბანკი გამოაქვეყნებს რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების ჩამონათვალს, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციებიც უნდა შეიწონოს ისევე, როგორც რისკის პოზიციები ცენტრალური მთავრობების მიმართ.

3. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ მიანიჭონ 100% რისკის წონა.

მუხლი 34. რისკის პოზიციები საჯარო დაწესებულებების მიმართ

1. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევის გარდა, რისკის პოზიციებს საჯარო დაწესებულებების მიმართ უნდა მიენიჭოს 100% რისკის წონა, თუ მოცემული რისკის პოზიცია უკვე არ არის კლასიფიცირებული რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ რისკის პოზიციების კლასში.

2. გამონაკლის შემთხვევებში, საჯარო დაწესებულებების მიმართ რისკის პოზიციებს უნდა მიენიჭოს ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციებისათვის მინიჭებული რისკის წონები თუ ეროვნული ბანკი თვლის, რომ არ არსებობს აღნიშნული რისკის პოზიციების რისკებს შორის განსხვავება ცენტრალური მთავრობის მიერ გაცემული გარანტიების არსებობიდან გამომდინარე. ეროვნული ბანკი გამოაქვეყნებს საჯარო დაწესებულებების ჩამონათვალს, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციებიც შეიწონება ისევე, როგორც რისკის პოზიციები ცენტრალური მთავრობების მიმართ.

3. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას საჯარო დაწესებულებების მიმართ მიანიჭონ 100% რისკის წონა.

მუხლი 35. რისკის პოზიციები მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიმართ

1. ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის მრავალმხრივი განვითარების ბანკებად ითვლება ინტერამერიკული საინვესტიციო კორპორაცია, შავი ზღვის ვაჭრობისა და განვითარების ბანკი და ცენტრალური ამერიკის ბანკი ეკონომიკური ინტეგრაციისათვის, საერთაშორისო რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი; საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია; ინტერამერიკული განვითარების ბანკი; აზიის განვითარების ბანკი; აფრიკის განვითარების ბანკი; ევროპის საბჭოს განვითარების ბანკი; ჩრდილოეთის საინვესტიციო ბანკი; კარიბის განვითარების ბანკი; ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი; ევროპის საინვესტიციო ბანკი; ევროპის საინვესტიციო ფონდი; მრავალმხრივი საინვესტიციო გარანტიების სააგენტო; იმუნიზაციის საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტი; ისლამური განვითარების ბანკი.

2. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევის გარდა, რისკის პოზიციები მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიმართ უნდა შეიწონოს ისევე, როგორც რისკის პოზიციები კომერციული ბანკების მიმართ, ამ დებულების 37-ე მუხლის შესაბამისად.

3. შემდეგი მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიმართ რისკის პოზიციები უნდა შეიწონოს 0% რისკის წონით:

- ა) საერთაშორისო რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი;
- ბ) საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია;
- გ) ინტერამერიკული განვითარების ბანკი;
- დ) აზიის განვითარების ბანკი;
- ე) აფრიკის განვითარების ბანკი;

- ვ) ევროპის საბჭოს განვითარების ბანკი;
- ზ) ჩრდილოეთის საინვესტიციო ბანკი;
- თ) კარიბის განვითარების ბანკი;
- ი) ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი;
- კ) ევროპის საინვესტიციო ბანკი;
- ლ) ევროპის საინვესტიციო ფონდი;
- მ) მრავალმხრივი საინვესტიციო გარანტიების სააგენტო;
- ნ) იმუნიზაციის საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტი;
- ო) ისლამური განვითარების ბანკი.

4. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიმართ მიმართ მიაწიონ 100% რისკის წონა.

მუხლი 36. რისკის პოზიციები საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიმართ

1. რისკის პოზიციები შემდეგი საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიმართ უნდა შეიწონოს 0% რისკის წონით:

- ა) ევროპის ცენტრალური ბანკი;
- ბ) საერთაშორისო სავალუტო ფონდი;
- გ) საერთაშორისო ანგარიშსწორების ბანკი.

2. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიმართ მიმართ მიაწიონ 100% რისკის წონა.

მუხლი 37. რისკის პოზიციები კომერციული ბანკების მიმართ

1. რისკის პოზიციებს კომერციული ბანკების მიმართ, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, ამ დებულების N1 დანართის მე-3 ცხრილის შესაბამისად უნდა მიენიჭოს რისკის წონები სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექვსბიჯიან შკალაში პოზიციის მიხედვით.

2. რეიტინგის არმქონე კომერციული ბანკების მიმართ რისკის პოზიციები უნდა შეიწონოს 50% რისკის წონით. აღნიშნული რისკის წონა არ უნდა იყოს იმ ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციისათვის მისანიჭებელ რისკის წონაზე ნაკლები, რომლის იურისდიქციაშიც არის დაფუძნებული მოცემული ბანკი.

3. მოკლევადიან რისკის პოზიციებს კომერციული ბანკების მიმართ, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, ამ დებულების N1 დანართის მე-3 ცხრილის შესაბამისად უნდა მიენიჭოს რისკის წონები სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექვსბიჯიან შკალაში პოზიციის მიხედვით.

4. სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციები რეიტინგის არმქონე კომერციული ბანკების მიმართ უნდა შეიწონოს 20% რისკის წონით. აღნიშნული რისკის წონა არ უნდა იყოს იმ ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციისათვის მისანიჭებელ რისკის წონაზე ნაკლები, რომლის იურისდიქციაშიც არის დაფუძნებული მოცემული ბანკი.

5. სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული და განთავსებული რისკის პოზიციები კომერციული ბანკების მიმართ შეიწონება 20% რისკის წონით.

6. როდესაც მოსალოდნელია, რომ სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციის ვადა გაგრძელებული იქნება წარმოქმნის დღიდან სამი თვის ვადის გასვლის შემდეგ, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ რეალური/მოსალოდნელი ვადიანობა აღემატება სამ თვეს, რისკის პოზიცია არ უნდა ჩაითვალოს სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციად ამ მუხლის მიზნებისათვის.

7. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას კომერციული ბანკების მიმართ მიმართ მიაწიონ 100% რისკის წონა.

მუხლი 38. რისკის პოზიციები კორპორატიული კლიენტების მიმართ

1. რისკის პოზიციებს კორპორატიული კლიენტების მიმართ, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, უნდა მიენიჭოს რისკის წონები ამ დებულების N1 დანართის მე-4 ცხრილის მიხედვით სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექსპერტიზის შკალაში პოზიციის მიხედვით.
2. იმ რისკის პოზიციებს, რომელთათვისაც ნომინირებული სშგი-ების საკრედიტო შეფასებები ხელმისაწვდომი არაა, უნდა მიენიჭოს 100% რისკის წონასა და ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციის რისკის წონას შორის უმაღლესი.
3. ეროვნული ბანკის ნებართვით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ ყველა რისკის პოზიციას კორპორატიული კლიენტების მიმართ მიანიჭონ 100% რისკის წონა გარე შეფასებების მხედველობაში მიღების გარეშე.

მუხლი 39. საცალო რისკის პოზიციები

1. რისკის პოზიციები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ამ დებულების მე-11 მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს, უნდა შეიწონოს 75% რისკის წონით.
2. ფულადი გასაცემლების ბენეფიციარების მიმართ არსებული რისკის პოზიციები, რომელთა დაფარვის პირდაპირი წყარო არის ფულადი გასაცემლები, უნდა შეიწონოს 35% რისკის წონით, თუკი კმაყოფილდება შემდეგი პირობები:

ა) მსესხებელს ფულადი გასაცემლები უნდა ერიცხებოდეს გამსესხებელ ბანკში და ბანკს უნდა ჰქონდეს უპირობო წვდომა (მათ შორის, მსესხებლის ნებართვა), რომ ყოველთვის გადახდები ავტომატურად ჩამოაჭრას მსესხებელს შესაბამისი ანგარიშიდან;

ბ) მსესხებლის გარდაცვალების რისკი დაზღვეული უნდა იყოს ბანკის სასარგებლოდ ან ბანკს შექმნილი უნდა ჰქონდეს შესაბამისი რეზერვები აღნიშნული რისკიდან მოსალოდნელი საკრედიტო დანაკარგებისთვის;

გ) სესხის მომსახურების კოეფიციენტისთვის დაცული უნდა იყოს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 13 მარტის №44/04 ბრძანებით დამტკიცებული „ფიზიკური პირის დაკრედიტების შესახებ დებულებით“ განსაზღვრული დასაშვები ნორმები;

დ) სესხის მაქსიმალური ვადა უნდა განისაზღვროს საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2020 წლის 13 მარტის №44/04 ბრძანებით დამტკიცებული „ფიზიკური პირის დაკრედიტების შესახებ დებულების“ შესაბამისად.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 10 მაისის ბრძანება №57/04 - ვებგვერდი, 11.05.2022 წ.

მუხლი 40. საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციები

1. რისკის პოზიციები ან რისკის პოზიციების ნაწილი, რომლებიც სრულად და სრულყოფილად არის უზრუნველყოფილი საცხოვრებელი უძრავი ქონებით, რაც დამაკმაყოფილებელია ეროვნული ბანკისთვის და რომელშიც ცხოვრობს ან იცხოვრებს მესაკუთრე ან რომელსაც აქირავებს მესაკუთრე, უნდა შეიწონოს 35% რისკის წონით.
2. რისკის პოზიცია საცხოვრებელი უძრავი ქონების დამქირავებლის/ლიზინგის მიმღების (მაცხოვრებლის) მიმართ მიმართ, უნდა შეიწონოს 35%-ით, თუ გამქირავებელს/ლიზინგის გამცემს წარმოადგენს კომერციული ბანკი და დამქირავებელს/ლიზინგის მიმღებს აქვს ყიდვის უფლება და იმ შემთხვევაში თუ ეროვნული ბანკისათვის დამაკმაყოფილებელია კომერციული ბანკის რისკის პოზიციის სრულად და სრულყოფილად უზრუნველყოფა ქონებაზე მისი საკუთრების გზით.
3. ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების მიზნებისთვის ეროვნული ბანკის დასკვნა იქნება დამაკმაყოფილებელი თუ სრულდება შემდეგი პირობები:

ა) ქონების ღირებულება მნიშვნელოვნად არ არის დამოკიდებული მსესხებლის საკრედიტო ხარისხზე. ეს მოთხოვნა არ ეხება ისეთ შემთხვევებს, როდესაც მხოლოდ მაკროეკონომიკური ფაქტორები ახდენს გავლენას, როგორც ქონების ღირებულებაზე, ასევე მსესხებლის მდგომარეობაზე/ფინანსურ შესაძლებლობებზე;

ბ) მსესხებლის რისკი მნიშვნელოვნად არ არის დამოკიდებული ქონების ან პროექტის შედეგიანობაზე,

არამედ დამოკიდებულია მსესხებლის უნარზე ვალი დაფაროს სხვა წყაროებიდან. გადახდები არ უნდა იყოს მნიშვნელოვნად დამოკიდებული უზრუნველყოფაში მყოფი ძირითადი ქონებიდან გენერირებულ ფულად სახსრებზე;

გ) კმაყოფილდება აღნიშნული მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული მინიმალური მოთხოვნები და მე-6 პუნქტით დადგენილი შეფასების წესები.

4. საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციების კლასზე მიკუთვნებისათვის რისკის პოზიციის ღირებულების უზრუნველყოფის ღირებულებასთან თანაფარდობა არ უნდა აღემატებოდეს 80%-ს. შესაბამისად, აღნიშნულ კლასს უნდა მიეკუთვნოს სესხი ან მისი მხოლოდ ის ნაწილი, რომელიც შეადგენს საცხოვრებელი ქონების ღირებულების 80%-ს.

5. საცხოვრებელი უძრავი ქონების აღიარებისათვის უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი პირობები:

ა) სამართლებრივი ნამდვილობის პირობა: საკრედიტო ხელშეკრულების დადების დროს იპოთეკის ხელშეკრულება უნდა იყოს სათანადოდ და დროულად დადებული და ყველა შესაბამის იურისდიქციაში სამართლებრივად აღსრულებადი. ხელშეკრულება უნდა ასახავდეს მასზე უპირატეს უფლებას (ყველა სამართლებრივი მოთხოვნა იპოთეკით დატვირთვისათვის უნდა იყოს შესრულებული). უზრუნველყოფის ხელშეკრულება და დამხმარე სამართლებრივი პროცესები კომერციულ ბანკს უნდა აძლევდეს უზრუნველყოფის საშუალების რეალიზაციით ღირებულების მიღების შესაძლებლობას დროის გონივრულ ფარგლებში;

ბ) ქონების ღირებულების მონიტორინგი: ქონების ღირებულების მონიტორინგი უნდა ხორციელდებოდეს საკმარისი სიხშირით, მინიმუმ წელიწადში ერთხელ. როდესაც საბაზრო პირობები ხასიათდება მნიშვნელოვანი ცვალებადობით, მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს უფრო მეტი სიხშირით. ქონების ღირებულების მონიტორინგისა და გადასაფასებელი ქონების იდენტიფიცირებისათვის შესაძლებელია გამოყენებული იქნას სტატისტიკური მეთოდები. თუ არსებობს ქონების საბაზრო ღირებულების მნიშვნელოვანი შემცირების ეჭვი, ქონების შეფასება უნდა გადაიხედოს დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ. სესხებისთვის, რომლებიც აჭარბებს 200 000 ლარს ან კომერციული ბანკის საზედამხედველო კაპიტალის 5%-ს, ქონების შეფასება უნდა გადაიხედოს დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ მინიმუმ სამ წელიწადში ერთხელ. დამოუკიდებელ შემფასებლად მიიჩნევა პირი, რომლისაც აქვს შეფასებისათვის საჭირო კვალიფიკაცია, უნარები და გამოცდილება და დამოუკიდებელია საკრედიტო გადაწყვეტილების პროცესებისგან;

გ) დოკუმენტირება: კომერციული ბანკის მიერ დაშვებული საცხოვრებელი უძრავი ქონების ტიპები და მასთან დაკავშირებული გასესხების პოლიტიკა მკაფიოდ უნდა იყოს დოკუმენტირებული.

6. საცხოვრებელი ქონების შეფასების პროცედურა უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) სესხის გაცემამდე ქონება უნდა შეფასდეს დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ საბაზრო ღირებულებით;

ბ) საბაზრო ღირებულება არის შეფასებული თანხა, რომლითაც შეფასების თარიღისთვის გაშლილი მკლავის პრინციპით განხორციელდებოდა ქონების გაყიდვა დაინტერესებულ მყიდველსა და დაინტერესებულ გამყიდველს შორის სათანადო მარკეტინგის განხორციელების შედეგად იმ პირობით, რომ მონაწილე მხარეები მოქმედებენ გათვითცნობიერებულად, წინდახედულად და იძულების გარეშე. საბაზრო ღირებულების დოკუმენტირება უნდა მოხდეს გამჭვირვალე და მკაფიო გზით;

გ) უზრუნველყოფის ღირებულება ტოლია ქონების საბაზრო ღირებულებისა. საჭიროების შემთხვევაში, მან უნდა ასახოს ამ მუხლით განსაზღვრული მონიტორინგის შედეგები და ღირებულებაზე სხვა მოთხოვნების არსებობით გამოწვეული ზეგავლენა.

7. ამ მუხლის მიზნებისათვის უზრუნველყოფად ჩაითვლება მხოლოდ მაღალი ლიკვიდურობის მქონე საცხოვრებელი უძრავი ქონება. კომერციულმა ბანკებმა უნდა შეიმუშაონ რისკის პოზიციების საცხოვრებელი უძრავი ქონების იპოთეკით უზრუნველყოფილ აქტივებად კლასიფიკაციის იმგვარი პოლიტიკა, რომელიც ადეკვატურად ითვალისწინებს საცხოვრებელი უძრავი ქონების ლიკვიდურობას. ლიკვიდურობის კრიტერიუმებთან დაკავშირებული კომერციული ბანკის მიდგომები სათანადოდ უნდა იყოს ასახული ეროვნული ბანკისგან საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციების კლასის გამოყენების ნებართვაზე წარდგენილ განაცხადში.

8. საცხოვრებელი ქონების რეალური ფართობი უნდა ემთხვეოდეს საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულ

ფართობს. საცხოვრებელი ქონების იპოთეკით უზრუნველყოფილ აქტივებად კლასიფიკაციის პოლიტიკა უნდა განსაზღვრავდეს დასაშვები ცდომილების ზღვარს.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2018 წლის 13 აგვისტოს ბრძანება №187/04 - ვებგვერდი, 14.08.2018წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2019 წლის 19 დეკემბრის ბრძანება №243/04 - ვებგვერდი, 20.12.2019წ.

მუხლი 41. ვადაგადაცილებული სესხები

1. ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, ნებისმიერი რისკის პოზიციის მთლიან თანხას უზრუნველყოფილი ნაწილის (V თავის შესაბამისად) გამოკლებით, რომელიც ვადაგადაცილებულია 90-ზე მეტი დღით, უნდა მიენიჭოს შემდეგი რისკის წონები:

- ა) 150%, თუ სესხების მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი არის მთლიანი რისკის პოზიციის (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოკლების გარეშე) 20%-ზე ნაკლები;
- ბ) 100%, თუ სესხების მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი არის მთლიანი რისკის პოზიციის (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოკლების გარეშე) არანაკლებ 20%.

2. ვადაგადაცილებული სესხების უზრუნველყოფილი ნაწილის განსაზღვრისთვის გამოიყენება საკრედიტო რისკის მიტიგაციისათვის ნებადართული უზრუნველყოფა და გარანტიები.

3. უპირობო და პირობითი მოთხოვნები, რომლებიც მიეკუთვნება საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილ კლასს ამ დებულების მე-40 მუხლის მიხედვით, 90-ზე მეტი დღით ვადაგადაცილების შემთხვევაში უნდა შეიწონოს 100%-ით. ამასთან, თუ სესხების მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი მთლიანი რისკის პოზიციის 20% – ზე ნაკლები არ არის, რისკის პოზიცია შეიწონება 50% რისკის წონით.

4. თუ კლიენტის რისკის პოზიცია ვადაგადაცილებულია 90-ზე მეტი დღით, მაშინ კლიენტის ყველა სხვა რისკის პოზიციაც უნდა მიეკუთვნოს ვადაგადაცილებული სესხების კლასს და შეიწონოს ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 42. მაღალი საზედამხედველო რისკის კატეგორიაში შემავალი ერთეულები

1. რისკის პოზიციები, რომლებიც ასოცირდება განსაკუთრებით მაღალ რისკთან, როგორიცაა ინვესტიციები ვენჩურული კაპიტალის საინვესტიციო ფონდებში მაქსიმუმ 10%-იანი წილის ფლობით, ან ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი სხვა მაღალი რისკის მატარებელი რისკის პოზიციები, უნდა შეიწონოს 150% რისკის წონით.

2. ეროვნულმა ბანკმა შესაძლებელია ნება დართოს კომერციულ ბანკს, რისკის ის პოზიციები, რომლებიც არ იმყოფება ვადაგადაცილებაში, შეიწონოს 100% რისკის წონით თუ მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი მთლიანი რისკის პოზიციის (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოკლების გარეშე) 20%-ზე ნაკლები არ არის.

3. იჯარით გაცემის მიზნით საკუთრებაში არსებული ქონება უნდა შეიწონოს 250 % რისკის წონით.

4. (ამოღებულია - 29.12.2022, №195/04).

5. (ამოღებულია - 29.12.2022, №195/04).

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 43. მოკლევადიანი რისკის პოზიციები კორპორატიული კლიენტების მიმართ

1. სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციებს კორპორატიული კლიენტების მიმართ, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, №1 დანართის მე-5 ცხრილის შესაბამისად უნდა მიენიჭოს რისკის წონები სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექსპიჯიან

შკალაში პოზიციის მიხედვით.

2. ამ მუხლის მიზნებისათვის რისკის პოზიცია არ უნდა ჩაითვალოს სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციად, როდესაც მოსალოდნელია, რომ სამი ან სამ თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციის ვადა გაგრძელებული იქნება სამი თვის ვადის გასვლის შემდეგ, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ რეალური/მოსალოდნელი ვადიანობა აღემატება 3 თვეს.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

მუხლი 44. რისკის პოზიციები საპაიო საინვესტიციო ფონდის (კოლექტიური საინვესტიციო სქემების) სახით

1. ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევის გარდა რისკის პოზიციები საპაიო საინვესტიციო ფონდების სახით უნდა შეიწონოს 100% რისკის წონით.

2. რისკის პოზიციებს საპაიო საინვესტიციო ფონდების სახით, რომლებისთვისაც ხელმისაწვდომია სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, უნდა მიენიჭოს რისკის წონები N1 დანართის მე-6 ცხრილის მიხედვით სშგი-ების საკრედიტო შეფასებების ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექსპედიტიან შკალაში პოზიციის მიხედვით.

3. როდესაც ეროვნული ბანკი მიიჩნევს, რომ კოლექტიურ საინვესტიციო სქემებში პოზიცია დაკავშირებულია განსაკუთრებით მაღალ რისკებთან, რისკის წონა უნდა განისაზღვროს 150%-ით.

მუხლი 45. სხვა ერთეულები

1. ძირითადი საშუალებები უნდა შეიწონოს 100%-ით.

2. ფული და მისი ექვივალენტები კომერციულ ბანკში უნდა შეიწონოს 0%-ით, ხოლო ნაღდი ფული სხვა სახით (შეგროვების პროცესში) 20%-ით.

3. მნიშვნელოვანი ინვესტიციები არაკონსოლიდირებულ კომერციულ ბანკებში, სადაზღვევო ორგანიზაციებსა და სხვა ფინანსურ ინსტიტუტებში, როდესაც კომერციული ბანკი ფლობს მათ მიერ გამოშვებული ჩვეულებრივი აქციების 10%-ზე მეტს და გადავადებული საგადასახადო აქტივები, რომლებიც არ გამოიქვითა ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან, უნდა შეიწონოს 250%-ით.

4. ინვესტიციები იმ არაკონსოლიდირებულ კომერციულ ბანკებში, სადაზღვევო ორგანიზაციებსა და სხვა ფინანსურ ინსტიტუტებში, სადაც ინვესტიცია მოცემული კომერციული ბანკის, სადაზღვევო ორგანიზაციებისა თუ სხვა ფინანსური ინსტიტუტის კაპიტალის 10%-ზე ნაკლებია და რომელიც არ გამოიქვითება ძირითადი პირველადი კაპიტალიდან, უნდა შეიწონოს 100% რისკის წონით.

5. აქციების ფლობა და/ან სხვა სახით 10%-ზე ნაკლები წილით მონაწილეობა კომერციული იურიდიული პირების კაპიტალში უნდა შეიწონოს 100% რისკის წონით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ხდება მათი დაქვითვა საზედამხედველო კაპიტალიდან.

6. კომერციული ბანკის მიერ მფლობელობაში არსებული ოქროს ზოდი, საცავში ან გადანაწილებული ვალდებულების უზრუნველყოფის სახით, უნდა შეიწონოს 0% რისკის წონით.

7. აქტივის გაყიდვისა და გამოსყიდვის და ვალუტის ფორვარდული ხელშეკრულებების შემთხვევაში, შეწონვისათვის რისკის წონა უნდა მიენიჭოს აქტივს და არა კონტრაგენტ მხარეს.

8. სხვა აქტივები, რომლებიც არ არის კლასიფიცირებული მე-11 მუხლის მიხედვით უნდა შეიწონოს 100%-ით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 18 დეკემბრის ბრძანება №175/04 - ვებგვერდი, 19.12.2017წ.

მუხლი 46. რისკის წონების განსაზღვრისათვის სშგი-ის საკრედიტო შეფასებების გამოყენება

1. კომერციულ ბანკს შეუძლია ერთი ან ერთზე მეტი აღიარებული სშგი-ის ნომინირება აქტივებისა და გარესაბალანსო ელემენტების რისკის წონის განსაზღვრაში გამოყენებისათვის.

2. თუ კომერციული ბანკი აირჩევს კონკრეტული აღიარებული სშგი-ის გამოყენებას რისკის პოზიციების გარკვეული კლასისთვის, მან მისი საკრედიტო შეფასებები უნდა გამოიყენოს ამ კლასში

შემავალი ყველა რისკის პოზიციის მიმართ.

3. თუ კომერციული ბანკი გადაწყვეტს რომელიმე კონკრეტული აღიარებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასების გამოყენებას, მაშინ მან იგივე საკრედიტო შეფასებები უნდა გამოიყენოს მუდმივად და თანმიმდევრულად.

4. კომერციულ ბანკს შეუძლია გამოიყენოს მხოლოდ იმ სშგი-ების შეფასებები, რომლებიც ითვალისწინებს მთლიან თანხას, როგორც ძირს, ასევე დარიცხულ პროცენტს.

5. თუ რომელიმე შესაფასებელი ერთეულისათვის არსებობს მხოლოდ ერთი ნომინირებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, მაშინ იგი გამოიყენება ამ ერთეულის რისკის წონის განსაზღვრისათვის.

6. თუ არსებობს ნომინირებული სშგი-ების ორი საკრედიტო შეფასება, რომლებიც შეესაბამება განსხვავებული რისკის წონებს შეფასებული ერთეულისათვის, გაითვალისწინება უმაღლესი რისკის წონა.

7. თუ არსებობს ორზე მეტი საკრედიტო შეფასება ნომინირებული სშგი-ების მიერ შეფასებული ერთეულისათვის, გაითვალისწინება ის ორი მათგანი, რომლებიც შეესაბამებიან უმცირეს რისკის წონებს. თუ ეს ორი უმცირესი რისკის წონა ერთმანეთისგან განსხვავებულია, გაითვალისწინება მათ შორის უდიდესი და თუ ისინი ერთმანეთის ტოლია, აიღება თავად ეს რისკის წონა.

მუხლი 47. ემიტენტებისა და გამოშვებული ინსტრუმენტების შეფასება

1. თუ საკრედიტო შეფასება არსებობს კონკრეტულ ინსტრუმენტთა კლასზე, რომელსაც მიეკუთვნება რისკის პოზიციის ერთეული, აღნიშნული საკრედიტო შეფასება უნდა იქნას გამოყენებული მოცემული ერთეულისათვის რისკის წონის მინიჭებისას.

2. როდესაც არ არსებობს კონკრეტული ინსტრუმენტის საკრედიტო შეფასება, ამასთან, არსებობს იმ ინსტრუმენტის საკრედიტო შეფასება, რომელთაც არ მიეკუთვნება მოცემული ერთეული ან არსებობს ემიტენტის ზოგადი საკრედიტო შეფასება, კომერციულმა ბანკმა უნდა გამოიყენოს ზემოთხსენებული არსებული საკრედიტო შეფასებებიდან ის, რომელიც უფრო მაღალ რისკის წონას იძლევა. ამასთან, შეფასება, რომელიც უფრო დაბალ რისკის წონას იძლევა გამოყენებული უნდა იქნას მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ მოცემული რისკის პოზიცია მოთხოვნის უფლების რიგითობით უპირატესია, ვიდრე მოცემული შეფასებული ინსტრუმენტი ან შეფასებული ემიტენტის არაუზრუნველყოფილი რისკის პოზიციები.

3. ერთ კორპორატიულ ჯგუფში მყოფი ემიტენტის საკრედიტო შეფასება არ უნდა იქნას გამოყენებული ამავე ჯგუფში შემავალი სხვა ემიტენტების საკრედიტო შეფასებად.

მუხლი 48. მოკლევადიანი და გრძელვადიანი საკრედიტო შეფასებები

1. მოკლევადიანი საკრედიტო შეფასებები შეიძლება გამოყენებული იქნას მხოლოდ იმ მოკლევადიანი აქტივებისა და გარესაბალანსო ელემენტების შეწონვისათვის, რომლებიც წარმოადგენენ რისკის პოზიციებს კომერციული ბანკებისა და კორპორატიული კლიენტების მიმართ.

2. მოკლევადიანი საკრედიტო შეფასება უნდა გამოიყენებოდეს მხოლოდ იმ ერთეულებზე, რომლებზეც ეს მოკლევადიანი საკრედიტო შეფასება ვრცელდება და არ უნდა გამოიყენებოდეს სხვა ერთეულებისათვის რისკის წონის მინიჭებისას.

3. თუ მოკლევადიან ინსტრუმენტს შეესაბამება 150% რისკის წონა, მაშინ აღნიშნული კონტრაგენტის მიმართ ყველა შეფასების არმქონე არაუზრუნველყოფილი მოკლევადიანი თუ გრძელვადიანი რისკის პოზიციები უნდა შეიწონოს ასევე 150% რისკის წონით.

4. თუ მოკლევადიან ინსტრუმენტს შეესაბამება 50% რისკის წონა, მაშინ შეფასების არმქონე რისკის პოზიციებს მოცემული კონტრაგენტის მიმართ არ უნდა მიენიჭოს 100%-ზე დაბალი რისკის წონა.

მუხლი 49. ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში დენომინირებული ერთეულები

საკრედიტო შეფასება, რომელიც გამოიყენება კონტრაგენტის მიმართ ეროვნულ ვალუტაში დენომინირებული რისკის პოზიციებისთვის, არ შეიძლება გამოყენებულ იქნას იმავე კონტრაგენტის

თავი XVI

კონტრაგენტთან დაკავშირებული საკრედიტო რისკი

მუხლი 50. კონტრაგენტთან დაკავშირებული საკრედიტო რისკი

1. კონტრაგენტთან დაკავშირებული საკრედიტო რისკი არის ტრანზაქციის განხორციელებამდე კონტრაგენტის დეფოლტის რისკი.
2. ამ მუხლის მიზნებისთვის გაითვალისწინება კონტრაგენტთან დაკავშირებული მხოლოდ ის რისკები, რომელსაც მოიცავს საპროცენტო განაკვეთისა და სავალუტო კურსის წარმოებული ინსტრუმენტები (ფიუჩერსები, ფორვარდები, სვოპები, ოფციონები და სხვა ანალოგიური ხელშეკრულებებით წარმოშობილი გარესაბალანსო ვალდებულებები).
3. თუ საპროცენტო განაკვეთისა და სავალუტო კურსის წარმოებული ინსტრუმენტების ხელშეკრულების ვადა არ აღემატება 14 კალენდარულ დღეს, იგი არ გაითვალისწინება რისკის მიხედვით შეწონვის მიზნებისათვის.
4. საპროცენტო განაკვეთისა და სავალუტო კურსის წარმოებული ინსტრუმენტების ხელშეკრულებით განსაზღვრული რისკის პოზიციის ღირებულება განისაზღვრება ამ დებულების N1 დანართის მე-7 ცხრილის მიხედვით.

თავი XVII

საკრედიტო რისკის მიტიგაცია.

მუხლი 51. ჩართვის უფლება

ამ თავით განისაზღვრება ამ დებულების მე-16 მუხლის მიზნებისთვის საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ფორმები.

მუხლი 52. ჩართვის უფლება. კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფა

1. ნებადართულია კომერციულ ბანკსა და კონტრაგენტს შორის არსებული ორმხრივი საბალანსო მოთხოვნების ერთმანეთთან ურთიერთგაქვითვა.
2. ურთიერთგაქვითვას ექვემდებარება მხოლოდ კომერციულ ბანკსა და კონტრაგენტს შორის ორმხრივი ფულადი სახსრების საბალანსო ერთეულები.
3. მხოლოდ გამსესხებელი კომერციული ბანკის სესხები და დეპოზიტები შეიძლება დაექვემდებაროს ცვლილებას რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების თანხის დათვლისას.
4. ნებადართულია უზრუნველყოფის შემდეგი სახეების კრედიტის დაფინანსებულ უზრუნველყოფად აღიარება:

ა) ფინანსური უზრუნველყოფის შემდეგი სახეები:

ა.ა) გამსესხებელ კომერციულ ბანკში სადეპოზიტო ანგარიშზე განთავსებული ფულადი სახსრები ან გამსესხებელი კომერციული ბანკის მიერ გამოშვებული ფულთან გათანაბრებული ფინანსური ინსტრუმენტები.

ა.ბ) ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების, რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების, საჯარო დაწესებულებების, მრავალმხრივი განვითარების ბანკებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდების შემდეგი ჯგუფი:

ა.ბ.ა) ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთა საკრედიტო შეფასება ხდება ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის აღიარებული სშგი-ის მიერ და რომლის საკრედიტო ხარისხი ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვის წესით შეესაბამება მე-4 ან უკეთეს ბიჯს;

ა.ბ.ბ) რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომლებიც ამ დებულების IV თავის მიხედვით შეიწონება იმ ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციების ანალოგიურად, რომლის იურისდიქციაშიც ისინი დაარსდნენ;

ა.ბ.გ) საჯარო დაწესებულებების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომლებიც ამ დებულების 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით შეიწონება ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციების ანალოგიურად;

ა.ბ.დ) მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთაც ამ დებულების IV თავის მიხედვით ენიჭებათ 0% რისკის წონა;

ა.ბ.ე) საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთაც ამ დებულების IV თავის მიხედვით ენიჭებათ 0% რისკის წონა.

ა.გ) რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების, საჯარო დაწესებულებებისა და მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდების შემდეგი მეორე ჯგუფი:

ა.გ.ა) კომერციული ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთა საკრედიტო შეფასება ხდება ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის აღიარებული სშგი-ის მიერ და რომლის საკრედიტო ხარისხი ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი კომერციული ბანკების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვის წესით შეესაბამება მე-3 ან უკეთეს ბიჯს;

ა.გ.ბ) რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები გარდა იმ ფასიანი ქაღალდებისა, რომლებიც ამ დებულების IV თავის მიხედვით განიხილება იმ ცენტრალური მთავრობის მიმართ რისკის პოზიციად, რომლის იურისდიქციაშიც ისინი დაარსდნენ;

ა.გ.გ) მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები გარდა იმ ფასიანი ქაღალდებისა, რომელთაც ამ დებულების IV თავის მიხედვით ენიჭებათ 0% რისკის წონა.

ა.დ) სხვა იურიდიული პირების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთა საკრედიტო შეფასება ხდება ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის აღიარებული სშგი-ის მიერ და რომლის საკრედიტო ხარისხი კორპორატიული კლიენტების მიმართ რისკის პოზიციების ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შეწონვის წესით შეესაბამება მე-3 ან უკეთეს ბიჯს;

ა.ე) სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია სშგი-ს მოკლევადიანი საკრედიტო შეფასება და რომლის საკრედიტო ხარისხი მოკლევადიანი რისკის პოზიციების შეწონვის ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი წესით შეესაბამება მე-3 ან უკეთეს ბიჯს;

ა.ვ) წილი კაპიტალში ან კონვერტირებადი ობლიგაციები (რომელიც არ არის ემიტირებული გამსესხებელი კომერციული ბანკის მიერ), რომლებიც შედის მთავარ ინდექსში. ამ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის მთავარ ინდექსად მიიჩნევა ეროვნული ბანკის მიერ ასეთად აღიარებული ინდექსი.

ა.ზ) ოქრო (სტანდარტული ზოდი ან მისი ექვივალენტი).

ბ) კომერციული ბანკების მიერ გამოშვებული სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომი არაა აღიარებული სშგი-ის საკრედიტო შეფასება, შეიძლება ჩაითვალოს ნებადართულ უზრუნველყოფად, თუ:

ბ.ა) ისინი განთავსებულია აღიარებულ საფონდო ბირჟაზე. ამ მუხლის მიზნებისათვის ბირჟა ჩაითვლება აღიარებულ ბირჟად, თუ იგი ფუნქციონირებს რეგულარულად და აქვს ადგილობრივი ორგანოების მიერ გამოცემული ან დამტკიცებული წესები, რომლითაც დგინდება ბირჟის საქმიანობისა და მასთან წვდომის პირობები და ამავდროულად არსებობს ეროვნული ბანკის თანხმობა ბირჟის ასეთად მიჩნევისათვის. წესები ასევე უნდა განსაზღვრავდეს ხელშეკრულების მოთხოვნებს, რომელთა დაკმაყოფილება აუცილებელია ბირჟაზე სავაჭროდ;

ბ.ბ) ინსტრუმენტზე კომერციულ ბანკს აქვს დეპოზიტორების გარდა ყველა სხვა კრედიტორთან შედარებით უპირატესი მოთხოვნის უფლება;

ბ.გ) კომერციული ბანკის მიერ გამოშვებულ საკრედიტო შეფასების მქონე სხვა სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომლებიც ხასიათდებიან ანალოგიური უპირატესი მოთხოვნის უფლებით, აქვთ საკრედიტო შეფასება ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის აღიარებული სშგი-ის მიერ და საკრედიტო ხარისხი კომერციული ბანკების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვის წესით შეესაბამება მე-3 ან უკეთეს ბიჯს;

ბ.დ) გამსესხებელი კომერციული ბანკი არ ფლობს ინფორმაციას, რომელზე დაყრდნობითაც შეიძლება ივარაუდოს, რომ ფასიანი ქაღალდების ემისიის შედეგად ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ბ.გ“ ქვეპუნქტში მითითებული პირობა არ კმაყოფილდება; და

ბ.ე) კომერციულ ბანკს შეუძლია დაუმტკიცოს ეროვნულ ბანკს, რომ ინსტრუმენტის საბაზრო ლიკვიდობა საკმარისია ამ მიზნებისთვის.

გ) წილი კოლექტიურ საინვესტიციო სქემებში შეიძლება მიჩნეულ იქნას ნებადართულ უზრუნველყოფად თუ კმაყოფილდება შემდეგი პირობები:

გ.ა) ფასი საჯაროა და ყოველდღიურად კოტირდება;

გ.ბ) საპაიო საინვესტიციო ფონდები ლიმიტირებულია იმ ინსტრუმენტებში ინვესტირებით, რომელთა აღიარება ნებადართულია ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების მიხედვით.

- დ) საპაიო საინვესტიციო ფონდის მიერ წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების გამოყენება ან პოტენციური გამოყენება ინვესტიციების ჰეჯირების მიზნებისთვის არ აბრკოლებს ფონდში არსებული წილების ნებადართულ უზრუნველყოფად გამოყენებას;
- ე) ამ მუხლის მე-4 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის, როდესაც არსებობს ფასიანი ქაღალდის ორი საკრედიტო შეფასება აღიარებული სშგი-ების მიერ, გამოიყენება უფრო მაღალი რისკის წონა. როდესაც არსებობს ფასიანი ქაღალდის ორზე მეტი საკრედიტო შეფასება, აღიარებული სშგი-ების მიერ, გამოიყენება ორი ყველაზე დაბალი რისკის შეფასება, ხოლო თუ ეს ორი შეფასება ერთმანეთისგან განსხვავებულია, მათ შორის უმაღლესი.

5. სხვა სახის კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფა: სხვა კომერციულ ბანკში დეპოზიტზე განთავსებული ფულადი სახსრები ან ფულთან გათანაბრებული სხვა სახის ინსტრუმენტები, რომლებიც განთავსებული არაა ფასეულობათა შენახვის მომსახურების მიღების მიზნით და რომლებიც გამსესხებელი კომერციული ბანკის მიერ დატვირთულია გირავნობით, შესაძლებელია აღიარებული იქნას კრედიტის ნებადართულ უზრუნველყოფად.

მუხლი 53. ჩართვის უფლება. კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფა

1. კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფის მომწოდებლად შეიძლება ჩაითვალოს:

- ა) ცენტრალური მთავრობები და ცენტრალური ბანკები;
- ბ) რეგიონული მთავრობები და ადგილობრივი თვითმმართველობები;
- გ) მრავალმხრივი განვითარების ბანკები;
- დ) საერთაშორისო ორგანიზაციები/ინსტიტუტები, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციები ამ დებულების IV თავის მიხედვით შეიწონება 0% რისკის წონით;
- ე) საჯარო დაწესებულებები, რომელთა მიმართ მოთხოვნები ამ დებულების IV თავის მიხედვით ეროვნული ბანკის მიერ განიხილება, როგორც მოთხოვნები კომერციული ბანკებისა და ცენტრალური მთავრობების მიმართ;
- ვ) კომერციული ბანკები;
- ზ) სხვა კორპორატიული პირები, მათ შორის, კომერციული ბანკის მშობელი კომპანია, შვილობილი და მონათესავე საწარმო, რომელთათვისაც ხელმისაწვდომია საკრედიტო შეფასება ამ დებულების IV თავის მიზნებისთვის აღიარებული სშგი-ის მიერ და საკრედიტო ხარისხი კორპორატიული კლიენტების მიმართ რისკის პოზიციების ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შეწონვის წესით შეესაბამება მე-2 ან უკეთეს ბიჯს.

მუხლი 54. მინიმალური მოთხოვნები

- 1. კომერციულმა ბანკმა ეროვნულ ბანკს უნდა დაუსაბუთოს, რომ იგი იყენებს მართვისა და კონტროლის ადეკვატურ პროცესებს იმ რისკებისათვის, რომლებიც წარმოიქმნება საკრედიტო რისკის მიტიგაციის გამოყენების შედეგად.
- 2. საკრედიტო რისკის მიტიგაციის გამოყენების პარალელურად, მიტიგაციის შედეგად რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციისა და მოსალოდნელი ზარალის ცვლილების/შემცირების მიუხედავად, კომერციულმა ბანკებმა უნდა განაგრძონ აღნიშნული რისკის პოზიციის საკრედიტო რისკის სრულად შეფასება და ნათლად უნდა შეძლონ ეროვნული ბანკისათვის აღნიშნული მოთხოვნის შესრულების დემონსტრირება.

მუხლი 55. მინიმალური მოთხოვნები. კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფა

- 1. ამ დებულების მე-15–მე-17 მუხლების მიზნებისთვის საბალანსო ელემენტების ერთმანეთთან ურთიერთგაქვითვის ხელშეკრულებების აღიარებისათვის აუცილებელია შემდეგი პირობების დაკმაყოფილება:
  - ა) უნდა იყოს სავალდებულო ძალის მქონე და შესაბამის იურისდიქციაში აღსრულებადი მაშინაც კი, როდესაც კონტრაგენტი მხარე გადახდისუუნარო ან გაკოტრებულია;
  - ბ) კომერციულ ბანკს უნდა შეეძლოს ნებისმიერ დროს დაადგინოს ის აქტივები და ვალდებულებები, რომლებზეც ვრცელდება საბალანსო ელემენტების ერთმანეთთან ურთიერთგაქვითვის ხელშეკრულებები;
  - გ) კომერციულმა ბანკმა მონიტორინგი უნდა გაუწიოს და გააკონტროლოს კრედიტის უზრუნველყოფის შეწყვეტასთან დაკავშირებული რისკები;

დ) კომერციულმა ბანკმა მონიტორინგი უნდა გაუწიოს და გააკონტროლოს შესაბამისი რისკის პოზიციები წმინდა ღირებულებით.

2. ფინანსური უზრუნველყოფისა და ოქროს აღიარებისთვის უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი პირობები:

ა) დაბალი კორელაცია: მსესხებლის საკრედიტო ხარისხსა და უზრუნველყოფის ღირებულებას შორის არ უნდა არსებობდეს მნიშვნელოვანი დადებითი კორელაცია. მსესხებლის ან მის ჯგუფთან დაკავშირებული ნებისმიერი საწარმოს მიერ გამოშვებული ფასიანი ქაღალდები არ ჩაითვლება ფინანსურ უზრუნველყოფად;

ბ) სამართლებრივი ნამდვილობის პირობა: კომერციულმა ბანკმა უნდა უზრუნველყოს სახელშეკრულებო და საკანონმდებლო მოთხოვნების შესრულება, რათა მოხდეს უზრუნველყოფის ხელშეკრულების აღსრულებადობა. კომერციულ ბანკს ჩატარებული უნდა ჰქონდეს სათანადო სამართლებრივი კვლევა, რაც ადასტურებს უზრუნველყოფის ხელშეკრულების აღსრულებადობას შესაბამის იურისდიქციაში. საჭიროების შემთხვევაში, მან ხელახლა უნდა ჩაატაროს მსგავსი კვლევა აღსრულებადობაში დარწმუნების მიზნით;

გ) საოპერაციო მოთხოვნები: უზრუნველყოფის ხელშეკრულებები უნდა იყოს სათანადოდ დოკუმენტირებული უზრუნველყოფის დროული რეალიზაციისათვის ნათელი და მკაფიო პროცედურებით. კომერციულმა ბანკებმა უნდა შეიმუშავონ უზრუნველყოფის გამოყენებით წარმოშობილი რისკების კონტროლის პოლიტიკა და პროცედურები, მათ შორის, კრედიტის უზრუნველყოფის შემცირების ან საერთოდ გაუქმების რისკები, მისი ღირებულების შეფასების რისკები, კრედიტის უზრუნველყოფის შეწყვეტასთან დაკავშირებული რისკები, უზრუნველყოფის გამოყენების შედეგად წარმოშობილი კონცენტრაციის რისკები და უნდა განსაზღვრონ მათი დამოკიდებულება კომერციული ბანკის რისკის პროფილთან. კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს უზრუნველყოფის ნებადართული სახეებისა და თანხების შესახებ დოკუმენტირებული პოლიტიკა და პროცედურები. კომერციულმა ბანკმა უნდა დაითვალოს უზრუნველყოფის საბაზრო ღირებულება და მოახდინოს მისი გადაფასება მინიმუმ ექვს თვეში ერთხელ და, ასევე, როდესაც კომერციულ ბანკს აქვს საფუძვლიანი ეჭვი საბაზრო ფასის მნიშვნელოვანი შემცირების შესახებ. როდესაც უზრუნველყოფის საგანს ფლობს მესამე მხარე, კომერციულმა ბანკმა უნდა მიიღოს შესაბამისი ზომები, რომ მესამე მხარის მიერ უზრუნველყოფის საგანი განცალკავებული იქნას საკუთარი აქტივებისგან.

დ) სტანდარტული ზოდის ექვივალენტი ოქროს აღიარებისთვის, კომერციულმა ბანკებმა ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნების დაკმაყოფილებასთან ერთად უნდა შეიმუშავონ სტანდარტული ზოდის ექვივალენტი ოქროს ღირებულების ადეკვატურად შეფასებისა და დისკონტირების პოლიტიკა და პროცედურები. სტანდარტული ზოდის ექვივალენტი ოქროს უზრუნველყოფად აღიარებისათვის აღნიშნული პოლიტიკა და პროცედურები დამაკმაყოფილებელი უნდა იყოს ეროვნული ბანკისათვის;

ე) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნებთან ერთად ფინანსური უზრუნველყოფის აღიარებისათვის უზრუნველყოფის დარჩენილი ვადა უნდა იყოს სულ მცირე მოთხოვნის დარჩენილი ვადის ტოლი.

3. მინიმალური მოთხოვნები სხვა დაფინანსებული საკრედიტო უზრუნველყოფის აღიარებისთვის: ამ დებულების 58-ე მუხლის მე-2 პუნქტის პირობების გამოყენებისთვის ამ დებულების 52-ე მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებული უზრუნველყოფა უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:

ა) მსესხებლის მოთხოვნა მესამე მხარედ წარმოდგენილი კომერციული ბანკის მიმართ საჯაროდ დაგირავებულია გამსესხებელი კომერციული ბანკის მიერ ან დათმობილია მისთვის და გირაო ან მოთხოვნის დათმობა არის სავალდებულო ძალის მქონე და შესაბამისი იურისდიქციაში აღსრულებადი;

ბ) მესამე მხარედ წარმოდგენილ კომერციულ ბანკს ეცნობა გირაოს ან მოთხოვნის დათმობის შესახებ;

გ) მიღებული შეტყობინების საფუძველზე შესაძლებელი ხდება მესამე მხარედ წარმოდგენილი კომერციული ბანკის მიერ გადახდების მხოლოდ გამსესხებელი კომერციული ბანკისათვის განხორციელება ან სხვა მხარისათვის მოცემული გამსესხებელი კომერციული ბანკის თანხმობით;

დ) გირაო ან მოთხოვნის დათმობა უპირობო და შეუქცევადია.

მუხლი 56. მინიმალური მოთხოვნები. კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფა

1. მოთხოვნები გარანტიების მიმართ:

ა) გარანტიები აღიარებულ იქნება უზრუნველყოფად თუ დაკმაყოფილებულია შემდეგი პირობები:

ა.ა) საკრედიტო უზრუნველყოფა უნდა იყოს პირდაპირი;

- ა.ბ) საკრედიტო უზრუნველყოფის პირობები უნდა იყოს მკაფიოდ განსაზღვრული და უდავო;
- ა.გ) საკრედიტო უზრუნველყოფის ხელშეკრულება არ უნდა შეიცავდეს ისეთ პუნქტებს, რომელთა შესრულებაც სცდება გამსესხებლის პირდაპირი კონტროლის ფარგლებს, მათ შორის:
- ა.გ.ა) საშუალებას აძლევს გარანტიის გამცემს (გარანტს) ცალმხრივად გააუქმოს უზრუნველყოფა;
- ა.გ.ბ) უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციის საკრედიტო ხარისხის გაუარესების შედეგად ზრდის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებულ რეალურ ხარჯს;
- ა.გ.გ) მსესხებლის მიერ გადასახდელების დროულად ვერ დაფარვის შემთხვევაში საშუალებას აძლევს გარანტიის გამცემს (გარანტს) დროულად არ გადაიხადოს გადასახდელები;
- ა.გ.დ) გარანტიის გამცემს (გარანტს) უზრუნველყოფის ვადის შემცირების საშუალებას აძლევს;
- ა.დ) საკრედიტო ხელშეკრულების დადებისას იგი სავალდებულო ძალის მქონე და აღსრულებადი უნდა იყოს ყველა შესაბამის იურისდიქციაში.
- ბ) კომერციულ ბანკში გარანტიების გამოყენების შედეგად წარმოშობილი პოტენციური კონცენტრაციის რისკის მართვისათვის არსებული სისტემები ეროვნული ბანკისათვის დამაკმაყოფილებელი უნდა იყოს. კომერციულმა ბანკმა უნდა შეძლოს დემონსტრირება თუ როგორ შესაბამისობაშია და რა გავლენას ახდენს გარანტიების გამოყენების სტრატეგია მისი საერთო რისკის პროფილზე.
- გ) გარანტიის აღიარებისთვის დამატებით უნდა სრულდებოდეს შემდეგი პირობები:
- გ.ა) პრინციპალის დეფოლტის შემთხვევაში კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს უფლება, დროულად მიიღოს გარანტიის გამცემისგან (გარანტისგან) ყველა ის თანხა, რაზე მოთხოვნაც აქვს კომერციულ ბანკს და რომელზეც უზრუნველყოფა ვრცელდება. გარანტიის გამცემისგან (გარანტისგან) თანხის მიღება არ უნდა იყოს დამოკიდებული პირველ რიგში კომერციული ბანკის მიერ მსესხებლის (პრინციპალის) მიმართ მოთხოვნის წაყენებაზე;
- გ.ბ) გარანტია უნდა იყოს მკაფიოდ დოკუმენტირებული ვალდებულება, რომელსაც იღებს გარანტიის გამცემი (გარანტი);
- გ.გ) გარანტია უნდა ფარავდეს მოთხოვნასთან დაკავშირებულ მსესხებლის (პრინციპალის) ყველა სახის გადასახდელებს. როდესაც გარანტია არ ითვალისწინებს გარკვეული სახის გადასახდელებს, გარანტიის აღიარებული ღირებულება უნდა დაკორექტირდეს ისე, რომ ასახავდეს გარანტიის გავრცელების ლიმიტირებულ ნაწილს.

2. სამთავრობო და სხვა საჯარო ორგანოების კონტრ-გარანტიები:

- ა) როდესაც რისკის პოზიცია უზრუნველყოფილია გარანტიით, რომელიც კონტრ-გარანტირებულია ცენტრალური მთავრობის ან ცენტრალური ბანკის, ადგილობრივი მთავრობის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის, საჯარო დაწესებულების მიერ, რომლის მიმართ მოთხოვნებიც ამ დებულების IV თავის თანახმად მიიჩნევა ამავე იურისდიქციაში მოქმედი ცენტრალური მთავრობის მიმართ არსებული მოთხოვნების ანალოგიურად, ან მრავალმხრივი განვითარების ბანკის მიერ, რომლის მიმართ რისკის პოზიციებიც ამ დებულების IV თავის თანახმად იწონება 0% რისკის წონით, ის შეიძლება ჩაითვალოს გარანტიის გამცემის მიერ უზრუნველყოფილ მოთხოვნად თუ:
- ა.ა) კონტრ-გარანტია ფარავს მოთხოვნის საკრედიტო რისკის ყველა ელემენტს;
- ა.ბ) თავდაპირველი გარანტია და კონტრ-გარანტია აკმაყოფილებს ამ დებულების 56-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, გარდა აღნიშნული პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული მოთხოვნისა.
- ბ) ეროვნული ბანკისათვის დამაკმაყოფილებელია უზრუნველყოფის სიმყარე და ისტორიული ფაქტები, რომლებიც არ მეტყველებს კონტრ-გარანტიის უფრო ნაკლებად ეფექტიანობაზე პირდაპირ გარანტიასთან შედარებით.
- გ) ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის პირობები ასევე ვრცელდება რისკის პოზიციებზე, რომლებიც არ არის კონტრ-გარანტირებული აღნიშნულ ქვეპუნქტში მითითებული სუბიექტების მიერ თუ ამ რისკის პოზიციის კონტრ-გარანტია თავის მხრივ პირდაპირ გარანტირებულია ჩამოთვლილი სუბიექტების მიერ და ამ პუნქტში მითითებული პირობები დაკმაყოფილებულია.

მუხლი 57. საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გამოთვლა

- ამ დებულების 51-ე–56-ე მუხლების პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ამ დებულების IV თავით გასაზღვრული რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლა შეიძლება შეიცვალოს ამ დებულების 57-ე, 58-ე და 59-ე მუხლების შესაბამისად.
- იმ შემთხვევაში, როდესაც კომერციულ ბანკს აქვს სამართლებრივად აღსრულებადი სესხებისა და დეპოზიტების ურთიერთგაქვითვის ხელშეკრულებები, მას შეუძლია ამ დებულების 55-ე მუხლის

მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემთხვევაში კაპიტალის ადეკვატურობის დათვლისას გამოიყენოს რისკის პოზიციის წმინდა ღირებულება.

3. ფინანსური უზრუნველყოფით საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გამოთვლისათვის კომერციული ბანკები გამოიყენებენ ამ დებულების 58-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ საკრედიტო რისკის მიტიგაციის მარტივ მეთოდს. ამ შემთხვევაში მსესხებლის რისკი ნაცვლდება უზრუნველყოფის რისკით რისკის პოზიციის უზრუნველყოფილი ნაწილის პროპორციულად (მინიმუმ 20% რისკის წონით და გამონაკლის შემთხვევებში, 0%-ით). ნაწილობრივი უზრუნველყოფა დასაშვებია, ხოლო ვადების შეუთავსებლობა არ დაიშვება.

4. კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფის შემთხვევაში, უზრუნველყოფილ ნაწილს ენიჭება გარანტიის გამცემისგან (გარანტის) რისკის წონა, ხოლო არაუზრუნველყოფილ ნაწილს - პრინციპალის რისკის წონა. იმ შემთხვევაში, თუ უზრუნველყოფა და რისკის პოზიცია დენომინირებულია სხვადასხვა ვალუტაში, (ადგილი აქვს ვალუტის შეუთავსებლობას,) მოხდება რისკის პოზიციის უზრუნველყოფილი ნაწილის შემცირება.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 29 დეკემბრის ბრძანება №195/04 - ვებგვერდი, 30.12.2022 წ.

მუხლი 58. საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გამოთვლა. კრედიტის დაფინანსებული უზრუნველყოფა

1. ფინანსური უზრუნველყოფის მარტივი მეთოდი:

ა) მარტივი მეთოდის გამოყენება ნებადართულია მხოლოდ მაშინ თუ უზრუნველყოფის შეფასება ხდება ამ დებულების IV თავის შესაბამისად.

ბ) ამ მეთოდით ნებადართული ფინანსური უზრუნველყოფა განისაზღვრება მისი საბაზრო ღირებულების თანხით ამ დებულების 55-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული პირობების დაცვით.

გ) რისკის პოზიციის იმ ნაწილს, რომელიც უზრუნველყოფილია ნებადართული უზრუნველყოფის საბაზრო ღირებულებით, მიენიჭება რისკის ის წონა, რაც მიენიჭებოდა ამ დებულების IV თავით იმ შემთხვევაში, თუ გამსესხებელს რისკის პოზიცია ექნებოდა თავად უზრუნველყოფის ინსტრუმენტის მიმართ, სულ მცირე 20%-ის ოდენობით გარდა ამ პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტში აღწერილი შემთხვევებისა. რისკის პოზიციის დარჩენილი ნაწილი კი უნდა შეიწონოს რისკის პოზიციის იმ კლასის მიხედვით, რომელსაც იგი მიეკუთვნება ამ დებულების IV თავის შესაბამისად. გარესაბალანსო ელემენტების მიტიგაციის ეფექტის გამოთვლის მიზნით, გარესაბალანსო რისკის პოზიციების ღირებულების დასათვლელად კრედიტ-კონვერსიის ფაქტორად აიღება 100%, ნაცვლად ამ დებულების მე-10 მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული ღირებულებისა.

დ) შესაძლებელია 0% რისკის წონის მინიჭება, თუ:

დ.ა) რისკის პოზიცია და უზრუნველყოფა დენომინირებულია ერთსა და იმავე ვალუტაში; და

დ.ბ) უზრუნველყოფა წარმოადგენს დეპოზიტზე განთავსებულ ფულად სახსრებს ან ფულთან გათანაბრებულ სხვა ინსტრუმენტს;

დ.გ) უზრუნველყოფის საბაზრო ღირებულება დადისკონტებულია 20%-ით და წარმოადგენს:

დ.გ.ა) იმ ცენტრალური მთავრობების და ცენტრალური ბანკების მიერ გამოშვებულ სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომლებიც ამ დებულების IV თავის მიხედვით უნდა შეიწონოს 0%-ით;

დ.გ.ბ) იმ რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ გამოშვებულ სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციები ამ დებულების IV თავის თანახმად უნდა შეიწონოს ისევე, როგორც რისკის პოზიციები აღნიშნულ იურისდიქციებში ცენტრალური მთავრობების მიმართ;

დ.გ.გ) იმ მრავალმხრივი განვითარების ბანკების მიერ გამოშვებულ სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციები ამ დებულების IV თავის თანახმად უნდა შეიწონოს 0%-ით;

დ.გ.დ) იმ საერთაშორისო ორგანიზაციების/ინსტიტუტების მიერ გამოშვებულ სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომელთა მიმართ რისკის პოზიციები ამ დებულების IV თავის თანახმად უნდა შეიწონოს 0%-ით.

2. სხვა დაფინანსებული უზრუნველყოფა: ამ დებულების 55-ე მუხლის მე-3 პუნქტის პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, ამ დებულების 52-ე მუხლის მე-5 პუნქტში მითითებული კრედიტის უზრუნველყოფა შეიძლება ჩაითვალოს მესამე მხარედ წარმოდგენილი კომერციული ბანკის გარანტიად.

3. სტანდარტული ოქროს ზოდის ექვივალენტით უზრუნველყოფილი რისკის პოზიცია უნდა შემცირდეს უზრუნველყოფის საბაზრო ღირებულების 50%-ით.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

მუხლი 59. საკრედიტო რისკის მიტიგაციის ეფექტის გამოთვლა. კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფა

1. შეფასება:

ა) კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფის თანხა (G) არის მსესხებლის დეფოლტის/გადაუხდელობის ან სხვა კონკრეტული საკრედიტო მოვლენის შემთხვევაში უზრუნველყოფის მიმწოდებლის მიერ გადახდილი თანხა:

ა.ა) ამ პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის მიხედვით დათვლილი კრედიტის უზრუნველყოფის თანხა უნდა შემცირდეს 40%-ით, თუ დაუფინანსებელ უზრუნველყოფას წარმოადგენს კრედიტის წარმოებული ინსტრუმენტი, რომელიც არ ვრცელდება კრედიტის რესტრუქტურზაციაზე;

ა.ბ) კრედიტის უზრუნველყოფის თანხა არ უნდა იყოს რისკის პოზიციის თანხის 60%-ზე მეტი თუ დაუფინანსებელ უზრუნველყოფას წარმოადგენს კრედიტის წარმოებული ინსტრუმენტი, რომელიც არ ვრცელდება კრედიტის რესტრუქტურზაციაზე;

ბ) იმ შემთხვევაში, თუ კრედიტის დაუფინანსებელი უზრუნველყოფა და რისკის პოზიცია დენომინირებულია სხვადასხვა ვალუტაში, კრედიტის უზრუნველყოფის თანხა უნდა შემცირდეს შემდეგნაირად: $G^* = G \times (1 - HFX)$, სადაც:

ბ.ა) G - კრედიტის უზრუნველყოფის ნომინალური ღირებულება;

ბ.ბ) G^* არის სავალუტო რისკით კორექტირებული G;

ბ.გ) Hfx - კრედიტის უზრუნველყოფისა და ძირითადი ვალდებულების ვალუტებს შორის სხვაობით გამოწვეული მერყეობების კორექტირება;

ბ.დ) როდესაც კრედიტის უზრუნველყოფა და ძირითადი ვალდებულება დენომინირებულია ერთსა და იმავე ვალუტაში: $G^* = G$;

გ) ვალუტებს შორის განსხვავებების გამო წარმოშობილი მერყეობების კორექტირება უნდა იყოს 8%.

2. რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების ღირებულების დათვლა:

ა) სრული უზრუნველყოფა: g არის რისკის წონა, რომელიც მიენიჭება რისკის პოზიციას, რომელიც სრულად უზრუნველყოფილია დაუფინანსებელი უზრუნველყოფით (GA), სადაც g არის ამ დებულების IV თავით განსაზღვრული რისკის წონა უზრუნველყოფის გარანტის მიმართ რისკის პოზიციებზე და GA არის ამ მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის მიხედვით დათვლილი G^*

ბ) ნაწილობრივი უზრუნველყოფა - თანაბარი უპირატესობა: როდესაც უზრუნველყოფის თანხა ნაკლებია რისკის პოზიციის თანხაზე და უზრუნველყოფილი და არაუზრუნველყოფილი ნაწილები თანაბარი უპირატესობისაა, ანუ კომერციული ბანკი და უზრუნველყოფის მიმწოდებელი (გარანტი) დანაკარგებს პროპორციულად ინაწილებენ, კაპიტალის მოთხოვნა შესაბამისი პროპორციულობით უნდა იქნას შემსუბუქებული. ამ დებულების მე-12 მუხლის მიზნებისათვის რისკის მიხედვით შეწონილი რისკის პოზიციების დათვლა უნდა მოხდეს შემდეგი ფორმულის შესაბამისად: $(E - GA) \times r + GA \times g$, სადაც:

ბ.ა) E - რისკის პოზიციის ღირებულება;

ბ.ბ) GA - პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის მიხედვით დათვლილი G^* ;

ბ.გ) r – IV თავით განსაზღვრული მსესხებლის მიმართ რისკის პოზიციების რისკის წონა;

ბ.დ) g – IV თავით განსაზღვრული გარანტიორის მიმართ რისკის პოზიციების რისკის წონა.

გ) სახელმწიფო გარანტიები: ამ დებულების 32-ე მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მიდგომა ვრცელდება რისკის პოზიციებზე ან მათ ნაწილზე, რომლებიც გარანტირებულია ცენტრალური მთავრობისა ან ცენტრალური ბანკის მიერ და ასევე, გარანტია დენომინირებულია მსესხებლის ეროვნულ ვალუტაში და რისკის პოზიცია განთავსებულია ამავე ვალუტაში.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.

თავი XVIII საოპერაციო რისკი

მუხლი 60. ძირითადი ინდიკატორის მეთოდით საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის გაანგარიშება

1. ძირითადი ინდიკატორის მეთოდით საოპერაციო რისკის კაპიტალის მოთხოვნა უნდა შეადგენდეს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შესაბამისი ინდიკატორის 15%-ს, რომელიც განსაზღვრულია ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ – „თ“ ქვეპუნქტებში.

2. შესაბამისი ინდიკატორის განმარტება:

ა) ეროვნული ბანკი ადგენს შესაბამის ინდიკატორს კაპიტალის დათვლის მიზნებისთვის;

ბ) ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შესაბამისი ინდიკატორი განისაზღვრება, როგორც წმინდა საპროცენტო და წმინდა არასაპროცენტო შემოსავლების ჯამის საშუალო მაჩვენებელი ბოლო სამი წლის მანძილზე, როგორც ეს განსაზღვრულია ამ პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტში;

გ) სამი წლის საშუალო გამოითვლება ფინანსური წლის ბოლოს მდგომარეობით ბოლო სამი თორმეტთვიანი დაკვირვებებით. აღდიტებული შედეგების არარსებობის შემთხვევაში შესაძლებელია ბიზნეს შეფასების გამოყენება;

დ) თუ რომელიმე ინდიკატორისთვის წმინდა საპროცენტო და წმინდა არასაპროცენტო შემოსავლების ჯამი უარყოფითი ან ნულის ტოლია, ზემოთხსენებული შედეგი სამი წლის საშუალოს დათვლისას არ გაითვალისწინება. შესაბამისად, საოპერაციო რისკის კაპიტალის დათვლისათვის აიღება შედეგი, რომელიც ტოლია დადებითი ინდიკატორების ჯამის თანაფარდობისა იმ წლების რაოდენობაზე, როდესაც ეს ინდიკატორი იყო დადებითი;

ე) ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილი შესაბამისი ინდიკატორი შედგება N 1 დანართის მე-8 ცხრილში არსებული ელემენტების ჯამიგან. თითოეული ელემენტი შეყვანილი უნდა იქნას ელემენტთა ჯამის გამოთვლაში ელემენტის დადებითი ან უარყოფითი ნიშნის მიუხედავად;

ვ) ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული შესაბამისი ინდიკატორი (N1 დანართის მე-8 ცხრილი) დაითვლება საოპერაციო ხარჯებისა და შესაძლო დანაკარგების რეზერვების დაქვითვამდე. მესამე მხარის მიერ შესრულებულ მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯები მიეკუთვნება საოპერაციო ხარჯებს. მესამე მხარეში მოიაზრება ნებისმიერი იურიდიული პირი, რომელიც არ არის კომერციული ბანკის მშობელი ან შვილობილი საწარმო ან არ არის კომერციული ბანკის მშობელი კომპანიის შვილობილი საწარმო;

ზ) ეროვნული ბანკის მიერ განსაზღვრული შესაბამისი ინდიკატორის დათვლისას არ უნდა იქნას გათვალისწინებული შემდეგი ელემენტები:

ზ.ა) არასავაჭროდ განკუთვნილი საბალანსო ერთეულების გაყიდვიდან მიღებული შემოსავლები/ხარჯები;

ზ.ბ) განსაკუთრებული ან არარეგულარული ოპერაციებიდან მიღებული შემოსავალი;

ზ.გ) დაზღვევიდან მიღებული შემოსავლები.

თ) როდესაც სავაჭრო საბალანსო ელემენტების გადაფასების აღიარება ხდება მოგება-ზარალის უწყისში, გადაფასება გათვალისწინებული უნდა იქნას ინდიკატორის დათვლისას.

მუხლი 61. სტანდარტიზებული მეთოდით საოპერაციო რისკისათვის საჭირო კაპიტალის გაანგარიშება

1. კაპიტალის მოთხოვნები:

ა) სტანდარტიზებული მეთოდის მიხედვით საოპერაციო რისკისთვის კაპიტალის მოთხოვნები წარმოადგენს ამ დებულების 60-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ – „თ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული წლიური შესაბამისი ინდიკატორების ბოლო სამი წლის საშუალო მაჩვენებელს შესაბამისი ინდიკატორი დაითვლება ყოველ წელს N1 დანართის მე-9 ცხრილით განსაზღვრული ბიზნეს ხაზების მიხედვით, რომელიც მრავლდება კაპიტალის N1 დანართის მე-9 ცხრილით განსაზღვრულ მოთხოვნის შესაბამის კოეფიციენტზე. გარდა ამისა, გათვალისწინებული უნდა იქნას, რომ ნებისმიერი ბიზნეს ერთეულისათვის შესაბამისი ინდიკატორით გამოწვეული უარყოფითი კაპიტალის მიღების

შემთხვევაში ინდიკატორი გაითვალისწინება ჯამში, ხოლო, თუ ყველა ბიზნეს ერთეულის ინდიკატორი წლის განმავლობაში არის უარყოფითი, მაშინ ინდიკატორი ამ წლისათვის უნდა განისაზღვროს როგორც 0;

ბ) სამი წლის საშუალო მაჩვენებელი გაიანგარიშება ბოლო სამი თორმეტთვიანი ხანგრძლივობის დაკვირვების შედეგებით ფინანსური წლის ბოლოს. აუდიტებული მონაცემების არარსებობის შემთხვევაში შესაძლებელია ბიზნეს შეფასების გამოყენება.

2. კომერციულმა ბანკმა უნდა შეიმუშავოს და დანერგოს სპეციალური დოკუმენტირებული პოლიტიკა და შეიმუშავოს კრიტერიუმები სხვადასხვა ოპერაციის/საქმიანობის შესაბამის ბიზნეს ხაზებში დაჯგუფებისათვის, ასევე, უნდა აღწეროს თუ რომელი ბიზნეს ხაზი რა კონკრეტულ საქმიანობებს მოიცავს სტანდარტიზებული მეთოდისათვის. ბიზნეს ერთეულებში დაჯგუფების პრინციპები შემდეგნაირია:

ა) დაჯგუფება უნდა იყოს ერთმნიშვნელოვანი და ამომწურავი, რათა იძლეოდეს კომერციული ბანკის ნებისმიერი საქმიანობის ერთ კონკრეტულ ბიზნეს ხაზში მოხვედრის შესაძლებლობას;

ბ) ის საქმიანობა, რომლის შესაბამისი ბიზნეს ერთეულის განსაზღვრა რთულია, მაგრამ წარმოადგენს დამხმარე საქმიანობას, მიკუთვნებული უნდა იქნას იმ ბიზნეს ერთეულს, რომლის დამხმარე საქმიანობადაც ის ითვლება. თუ საქმიანობა დამხმარე ფუნქციას წარმოადგენს ერთზე მეტი ბიზნეს ერთეულისთვის, გამოყენებული უნდა იქნას ობიექტური დაჯგუფების კრიტერიუმები;

გ) თუ კონკრეტული საქმიანობის/ოპერაციის მარტივად მიკუთვნება ვერ ხორციელდება ვერცერთი ბიზნეს ხაზისთვის, მოცემული ოპერაცია უნდა მიეკუთვნოს იმ ბიზნეს ხაზს, რომელსაც აქვს ყველაზე მაღალი პროცენტული კოეფიციენტი. იგივე ბიზნეს ხაზს უნდა მიეკუთვნოს დამხმარე საქმიანობა/ოპერაციაც;

დ) საოპერაციო რისკისათვის კაპიტალის დათვლის მიზნებისთვის საქმიანობების ბიზნეს ერთეულებში დაჯგუფება შესაბამისობაში უნდა იყოს საკრედიტო და საბაზრო რისკების კატეგორიებთან;

ე) კომერციული ბანკის ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია საბანკო საქმიანობების შესაბამის ბიზნეს ერთეულებში დაჯგუფების პოლიტიკის შემუშავებაზე;

ვ) დაჯგუფების პროცესი უნდა ექვემდებარებოდეს დამოუკიდებელ განხილვას/გადახედვას.

3. საოპერაციო რისკის კაპიტალის სტანდარტიზებული მეთოდით დათვლისას კომერციულმა ბანკმა, რისკების მართვის ზოგადი სტანდარტების დაკმაყოფილების გარდა, უნდა დააკმაყოფილოს ქვემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმები. აღნიშნულ კრიტერიუმებთან სრულყოფილად შესაბამისობისათვის მნიშვნელოვანია კომერციული ბანკის ზომისა და განხორციელებული ოპერაციების სირთულის გაითვალისწინება. ასევე, გათვალისწინებული უნდა იქნას პროპორციულობის პრინციპი:

ა) კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს საოპერაციო რისკების შეფასებისა და მართვის კარგად დოკუმენტირებული სისტემა. იგი უნდა მოიცავდეს აღნიშნული სისტემის ფარგლებში მკაფიოდ განსაზღვრულ პასუხისმგებლობებს. აღნიშნული სისტემა უნდა იძლეოდეს კომერციული ბანკის საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონვას დაქვემდებარებული რისკის პოზიციების იდენტიფიცირებისა და შესაბამისი საოპერაციო რისკების შემთხვევების მონიტორინგის შესაძლებლობას, კომერციული ბანკის მატერიალური დანაკარგების ჩათვლით. სისტემის გადახედვა უნდა ხდებოდეს რეგულარულად დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ;

ბ) საოპერაციო რისკების შეფასების სისტემა მჭიდროდ ინტეგრირებული უნდა იყოს კომერციული ბანკის რისკების მართვის მთლიან პროცესთან. შეფასების სისტემის შედეგები კომერციული ბანკის რისკის პროფილისა და კონტროლის პროცესის მონიტორინგის განუყოფელი ნაწილი უნდა იყოს;

გ) კომერციული ბანკი ვალდებულია, დანერგოს საოპერაციო რისკების ანგარიშგების სისტემა, რომელიც ასევე მოიცავს ანგარიშგებას მენეჯმენტთან/დირექტორატთან. კომერციულ ბანკს უნდა ჰქონდეს პროცედურები, რომლებიც განსაზღვრავს სამოქმედო გეგმასა და საოპერაციო რისკების მართვის ანგარიშგებაში ინფორმაციის შეტანასთან დაკავშირებულ ღონისძიებებს.

თავი XIX

გარდამავალი ხასიათის დებულებები

მუხლი 62. გარდამავალი ხასიათის დებულებები

1. ყველა კომერციულმა ბანკმა უნდა დაიწყოს ამ დებულებით დადგენილი მინიმალური კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების დაკმაყოფილება არა უგვიანეს 2014 წლის 30 ივნისისა და უწყვეტად განაგრძოს მისი დაცვა მოცემული თარიღიდან.

2. კომერციულმა ბანკებმა ეროვნულ ბანკს უნდა მიმართონ და თანხმობა მიიღონ იმისათვის, რომ გამოიყენონ:

- ა) 75% რისკის წონა უპირობო და პირობითი საცალო მოთხოვნებისათვის;
- ბ) 35% რისკის წონა უპირობო და პირობითი მოთხოვნებისათვის, რომლებიც უზრუნველყოფილია საცხოვრებელი უძრავი ქონებით;
- გ) სშგი-ს მიერ დადგენილი რეიტინგები;
- დ) სტანდარტული მიდგომა საოპერაციო რისკისთვის;
- ე) საკრედიტო რისკის მიტიგაცია;

ვ) 35% რისკის წონა რისკის პოზიციებისათვის, რომელთა დაფარვის წყარო არის ფულადი გასაცემლები.

3. ეროვნული ბანკი განიხილავს თანხმობის მიცემის საკითხს კომერციული ბანკის მიერ მოწოდებული დოკუმენტების საფუძველზე, რომელშიც ახსნილი და დასაბუთებული უნდა იყოს ამ დებულებით დადგენილი მოთხოვნების შესრულებისათვის დანერგილი პოლიტიკები და კომერციული ბანკის მიერ გატარებული ღონისძიებები. ამ პუნქტით განსაზღვრული მეთოდების გამოყენებამდე კომერციულმა ბანკმა იგი უნდა წარუდგინოს ეროვნულ ბანკს სულ მცირე 2 თვით ადრე.

4. 2014 წლის 31 დეკემბრამდე ეროვნული ბანკის თანხმობით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ არ განახორციელონ აქტივების მიკუთვნება ამ დებულების XV თავის 32-ე, 33-ე, 34-ე, 35-ე, 36-ე, მე-37, 38-ე და 43-ე მუხლებსა და 45-ე მუხლის პირველ, მე-2 და მე-6 პუნქტებით განსაზღვრული კლასებისათვის და მიაკუთვნონ ისინი ამ დებულების 45-ე მუხლის მე-8 პუნქტით განსაზღვრულ სხვა აქტივების კატეგორიას.

5. 2014 წლის 31 დეკემბრამდე ეროვნული ბანკის თანხმობით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ არ განახორციელონ გარესაბალანსო ელემენტების კლასიფიკაცია ამ დებულების 31-ე მუხლის შესაბამისად და ყველა მათგანი მიაკუთვნონ მაღალი რისკის კატეგორიას, რომელსაც რისკის პოზიციის ღირებულების მისაღებად ენიჭება 100% რისკის წონა.

6. კომერციულმა ბანკებმა უნდა გააგრძელონ მინიმალური კაპიტალის პარალელურ რეჟიმში დათვლა და ეროვნულ ბანკში წარდგენა „კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 12 თებერვლის №18/04 ბრძანებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად მანამ, სანამ ეროვნული ბანკის მითითებით მიეცემათ აღნიშნულის შეწყვეტის უფლება. განახლებული კაპიტალის ადეკვატურობის დებულებით სავალდებულო ანგარიშგების სამუშაო ვერსიები 2013 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით და ყოველი მომდევნო თვის ბოლოს მდგომარეობით წარმოდგენილი უნდა იქნეს არაუგვიანეს მომდევნო თვის 15 რიცხვისა, ხოლო 2014 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით და ყოველი მომდევნო თვის ბოლოს მდგომარეობით ანგარიშგების ფორმები წარმოდგენილი უნდა იქნეს არაუგვიანეს მომდევნო თვის 10 რიცხვისა.

7. კომერციულმა ბანკებმა გარდამავალ ეტაპზე (2014–2017 წლები) უნდა დაიცვან როგორც მიმდინარე წესით განსაზღვრული კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნები, ასევე „კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 12 თებერვლის №18/04 ბრძანებით განსაზღვრული მინიმალური დონის მოთხოვნა შემდეგი წესის შესაბამისად: მინიმალური დონის გასაანგარიშებლად საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 12 თებერვლის №18/04 ბრძანებით განსაზღვრული პირველადი და მეორადი კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნა უნდა გამრავლდეს შესაბამისი წლის მაკორექტირებელ კოეფიციენტზე, რომელიც 2014 წელს უდრის – 100%-ს, 2015 წელს – 95%-ს, 2016 წელს – 90%-ს, 2017 წელს – 80%-ს.

8. 2014 წლის განმავლობაში კომერციული ბანკების საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვადასხვა ნორმისა თუ კოეფიციენტის გაანგარიშებისათვის კომერციულმა ბანკებმა უნდა გამოიყენონ საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 12 თებერვლის №18/04 ბრძანებით განსაზღვრული კაპიტალის განმარტება, ხოლო შემდგომ პერიოდებში - ამ დებულებით განსაზღვრული კაპიტალის განმარტება.

9. ამ დებულების ძალაში შესვლიდან 2017 წლის ჩათვლით კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ

საზედამხედველო კაპიტალს მიაკუთვნონ ის ინსტრუმენტები, რომლებიც არ აკმაყოფილებენ ამ დებულების 30-ე მუხლის პირველი პუნქტის „დ.გ“ ქვეპუნქტის მოთხოვნებს, თუ მოცემული ინსტრუმენტების წინასწარი დაფარვა შესაძლებელია მხოლოდ ეროვნული ბანკის წინასწარი თანხმობითა და აღნიშნული მკაფიოდ განსაზღვრულია ხელშეკრულებაში.

10. კომერციულმა ბანკებმა უნდა წარმოადგინონ ამ დებულების 23-ე მუხლში აღწერილი შიდა კაპიტალის ადეკვატურობის შეფასების მიმდინარე პროცესის შედეგები არაუგვიანეს 2014 წლის 30 სექტემბრისა.

11. ამ დებულების მოთხოვნების დაცვის ვადების გაგრძელება შესაძლებელია მხოლოდ ეროვნული ბანკის თანხმობით.

12. ამ დებულების 29-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ო“ ქვეპუნქტისა და 30-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტის მოთხოვნები არ ვრცელდება 2017 წლის 10 აგვისტომდე გამოშვებულ და ფიზიკური პირების დაფინანსებულ ინსტრუმენტებზე.

13. ამ დებულების 42-ე მუხლის მე-4 და მე-5 პუნქტების მოთხოვნები არ ვრცელდება 2017 წლის 30 ნოემბრამდე არსებული სახელშეკრულებო ურთიერთობების ფარგლებში წარმოშობილ რისკის პოზიციის ნაშთებზე.

14. იმ კომერციულმა ბანკებმა, რომლებსაც ეროვნული ბანკისგან მიღებული აქვთ თანხმობა საცხოვრებელი უძრავი ქონებით უზრუნველყოფილი რისკის პოზიციების 35%-იან შეწონვაზე, ამ დებულების მე-40 მუხლის მე-7 პუნქტის გამოყენების მიზნებისათვის, უნდა წარმოადგინონ განახლებული განაცხადი, რომელიც უნდა ითვალისწინებდეს საცხოვრებელი უძრავი ქონების მაღალ ლიკვიდურად მიჩნევისათვის კომერციული ბანკის მიერ გამოყენებულ კრიტერიუმებს და მონიტორინგის პროცესებს. აღნიშნული განაცხადის წარმოდგენამდე ან/და ეროვნული ბანკისგან ნებართვის მიღებამდე, კომერციულმა ბანკებმა უნდა განაგრძონ რისკის პოზიციების არსებული მიდგომის მიხედვით შეწონვა.

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2014 წლის 25 აგვისტოს ბრძანება №81/04 - ვებგვერდი, 25.08.2014წ.
 საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2015 წლის 10 მარტის ბრძანება №27/04 - ვებგვერდი, 10.03.2015წ.
 საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.
 საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2018 წლის 13 აგვისტოს ბრძანება №187/04 - ვებგვერდი, 14.08.2018წ.
 საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2022 წლის 10 მაისის ბრძანება №57/04 - ვებგვერდი, 11.05.2022 წ.

დანართი №1

საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 15 აგვისტოს ბრძანება №120/04 - ვებგვერდი, 15.08.2017წ.

ცხრილი 1						
ცენტრალური მთავრობებისა და ცენტრალური ბანკების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	0%	20%	50%	100%	100%	150%

ცხრილი 2						
რეგიონული მთავრობებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	50%	100%	100%	100%	150%

ცხრილი 3						
კომერციული ბანკების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	50%	50%	100%	100%	150%
კომერციული ბანკების მიმართ 3 ან 3 თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	20%	20%	50%	50%	150%

ცხრილი 4						
კორპორატიული კლიენტების მიმართ რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	50%	100%	100%	150%	150%

ცხრილი 5						
კორპორატიული კლიენტების მიმართ 3 ან 3 თვეზე ნაკლები ნარჩენი ვადიანობის მქონე რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	50%	100%	150%	150%	150%

ცხრილი 6						
საპაიო საინვესტიციო ფონდების (კოლექტიური საინვესტიციო სქემების) სახით რისკის პოზიციების შეწონვა						
კრედიტის ხარისხის ბიჯი	1	2	3	4	5	6
რისკის წონა	20%	50%	100%	100%	150%	150%

ცხრილი 7		
ვადა ხელშეკრულების მიხედვით	ხელშეკრულებები საპროცენტო განაკვეთზე	ხელშეკრულებები სავალუტო კურსზე
1 წელზე ნაკლები	0.5%	2.0%
1-დან 2 წლამდე	1.0%	5.0%
ყოველ დამატებით წელზე	+1.0%	+3.0%

ცხრილი 8

1. საპროცენტო და მასთან დაკავშირებული შემოსავლები
2. საპროცენტო და მასთან დაკავშირებული ხარჯები
3. აქციებიდან მიღებული შემოსავალი და სხვა ცვალებადი და ფიქსირებული განაკვეთის მქონე ფასიანი ქაღალდებიდან მიღებული შემოსავლები
4. საკომისიო შემოსავლები
5. საკომისიო ხარჯები
6. წმინდა მოგება ან წმინდა ზარალი ფინანსური ოპერაციებიდან
7. სხვა საოპერაციო შემოსავალი

ცხრილი 9

ბიზნეს ხაზი	საქმიანობის აღწერა	კაპიტალის მოთხოვნის კოეფიციენტი
კორპორატიული ფინანსები	ფინანსური ინსტრუმენტების ანდერრაიტინგი ან/და ფინანსური ინსტრუმენტების განთავსება საწარმოს სახელით; ანდერრაიტინგთან დაკავშირებული მომსახურება; საინვესტიციო რჩევები; ბიზნესისთვის რჩევების მიცემა კაპიტალის სტრუქტურასთან, ინდუსტრიულ სტრატეგიასა და მსგავს საკითხებთან დაკავშირებით, ასევე ბიზნესის შესყიდვასა და შერწყმასთან დაკავშირებით რჩევები და მომსახურება; საინვესტიციო კვლევები, ფინანსური ანალიზი და სხვა სახის ზოგადი რეკომენდაციების გაწევა ფინანსურ ინსტრუმენტებთან დაკავშირებულ ტრანზაქციებზე;	18%
ფინანსური ინსტრუმენტებით ვაჭრობა და გაყიდვები	გარიგებები კომერციული ბანკის პირად ანგარიშზე; საბროკერო მომსახურება ფულად ბაზრებზე; ფინანსურ ინსტრუმენტებთან დაკავშირებული დავალების მიღება და გადაცემა; კლიენტების სახელით დავალების შესრულება; ფინანსური ინსტრუმენტების განთავსება სხვისი სახელით (რაც არ წარმოშობს საწარმოს ვალდებულებას); მრავალმხრივი სავაჭრო ინსტრუმენტებით ოპერაციები.	18%
საცალო საბანკო საქმიანობა	დეპოზიტებისა და სხვა საცალო ვალდებულებების მოზიდვა; ბარათებით, მერჩანტული მომსახურება; სესხის გაცემა;	12%

	ფინანსური ლიზინგი; გარანტიები და სხვა ვალდებულებები.	
კომერციული საბანკო საქმიანობა	დეპოზიტებისა და სხვა ვალდებულებების მოზიდვა; სესხის გაცემა; ფინანსური ლიზინგი; გარანტიები და სხვა ვალდებულებები.	15%
გადახდები და ანგარიშსწორება	ფულის გადარიცხვის მომსახურება; საგადახდო საშუალებების გამოშვება და ადმინისტრირება.	18%
სააგენტო (კლიენტის დავალებით) მომსახურება	კლიენტების სახელით ფინანსური ინსტრუმენტების შენახვა და მართვა, ნაღდი ფულის/გირაოს მართვა და სხვა შემნახველი მომსახურება.	15%
აქტივების მართვა	პორტფელის მართვა; აქტივების მართვის სხვა ფორმები.	12%
საცალო საბროკერო მომსახურება	ერთ ან მეტ ფინანსურ ინსტრუმენტთან დაკავშირებით დავალების მიღება და გადაცემა; კლიენტების დავალების შესრულება; ფინანსური ინსტრუმენტების განთავსება სხვისი სახელით (რაც არ წარმოშობს საწარმოს ვალდებულებას).	12%

დანართი №2

საკრედიტო ხარისხის შეფასების 6-ბიჯიანი შკალა				
		Fitch	Moody's	Standard&Poor's
საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექვსბიჯიანი შკალა	1	AAA to AA-	Aaa to Aa3	AAA to AA-
	2	A+ to A-	A1 to A3	A+ to A-
	3	BBB+ to BBB-	Baa1 to Baa3	BBB+ to BBB-
	4	BB+ to BB-	Ba1 to Ba3	BB+ to BB-
	5	B+ to B-	B1 to B3	B+ to B-
	6	CCC+ და უფრო დაბალი	Caa1 და უფრო დაბალი	CCC+ და უფრო დაბალი
საკრედიტო ხარისხის შეფასების ექვსბიჯიანი შკალა მოკლევადიანი საკრედიტო შეფასებებისათვის	1	F1+, F1	P-1	A-1+, A-1
	2	F2	P-2	A-2
	3	F3	P-3	A-3
	4	უფრო დაბალი, ვიდრე F3	NP	B-1, B-2, B-3, C
	5			
	6			

